Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT פּרייז 20 גראָשען

היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 197/1492	Łódź, Sroda 22 sierpnia 1928 r.	זעקסטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואָך, ו' אלול תרפ"ח	Nr. 197/1492

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

מאַגאַזין-שניידער-מייסטער-פעראיין

אין לאדז, אַלעע 1-טער מאַי 2.

צום עפענטליכען משפט פון די יודישע האַנדווערקער אַין לאדז!

מיר ווילען נישט פירען קיין דיסקוסיעס מיט אונזערע ח"ח האַנטווערקער פון אַגראַדאָווע 9, נאָר פעסטשטעלען פאַר די האַנטווערקער-עפענטליכקייט עטליכע קלייניקייטן

1) עס איז נישט ריכטיג דאָס וואָס עס שרייבט אין איהר עפענטליכע ערקלערונג די פערוואַלטונג פון אַגראַדאָווע 9, אַז מיר האָבען זיך נישט געוואָלט פערשטענדיגען. מיר ערקלערען אַז מיר האָבען זיך פערשטענדיגט מיט די פאַך-קאָמיסיע פון דאַמען-מאַגאַזין פון אַגראַדאָווע 9 און מיט זיי האָבען מיר געמיינזאַם געפיהרט אונזער אַקציע — נאָר אויב מיר האָבען נישט געקענט ערצילען אונזערע פולע פאָדערונגען איז עס אַ דאַנק אייערע בריוועלעך אין דער פרעסע ווי איהר רופט צו שטרייק-ברעכעריי.

2) איהר רעדט אין אייער קאָמוניקאַט וועגען פיהרען אַ קאַמף מיט די קאָנפעקציאָנערען אָבער אַנשטאָט אונז צו העלפען אין אונזער שטרייק, האָט איהר גערופען צו שטרייק ברעכעריי און אַזוי אַרום געוואָלט צווינגען 300 פאַמיליעס זיי זאָלען ווייטער לעבען ביי נאָך ערגערע בעדינגונגען ווי זיי האָבען געלעבט ביז היינט און אייער ח' הערש גאָלדבערג האָט געזאָלט דינען פאַר אַלע אַלס ביישפיל און ער איז געזעסען די גאַנצע צייט פון שטרייק און געאַרבייט.

3) וואָס אַנבעלאַנגט די פראַגע פון ח' טערקעלטויב ווילען מיר פעסטשטעלען אַז ווען דער זעלבער ח' טערקעלטויב האָט מיט 2 יאָהר צוריק אַריינגעפיהרט אַ טייל פון דאַמען-פאַך צו אייך אין פעראיין, דערפאַר ווייל ער האָט געמיינט אַז ער ברענגט דערמיט נוצען פאַר'ן דאַמען-פאַך — איז ער געווען אַ גוטער און עהרליכער חבר אָבער יעצט, ווען נאָך 2 יאָהר אָנגעשטרענגטע אַרבייט האָט ער זיך איבערצייגט אַז אין אינטערעס פון פאַך איז: עס זאָל זיין אַ גאַנצעס, אָרגאַניזירט אין איין סעקציע, און ער נעמט דאָס פאַך צוריק פעראייניגען, שרייט איהר אויף איהם צוברעכער. מיר פרעגען דעריבער צי דאַרף דאָס זיין דער לוין פון 2 יאָהר אַרבייט צי האָט ער זיך דאָס ווירקליך פערדינט. זאָל די עפענטליכקייט משפט'ן.

די פעראייניגטע פאַך-קאָמיסיע פון דאַמען-מאַגאַזין אַלעע 1-טער מאַי 2.

עפענטליכע ערקלערונג

צו דער פערוואַלטונג

פון האַנדווערקער-פערבאַנד, אגראדאווא 9.

צוליב דעם, וואָס די פערוואַלטונג פון אַגראַדאָווע 9 האָט נישט צוריקגעצויגען איהר קאָמוניקאַט פון פרייטאָג דעם 17-טען ווי איהר רופט אייערע מיטגלידער צו ברעכען דעם שטרייק פון די דאַמען-שניידער-מייסטער. נישט קוקענדיג אויף דעם, וואָס די פאַך-קאָמיסיע פון דאַמען-מאַגאַזין פון אַגראַדאָווע 9 האָט אייך צו דעם אויפגעפאָדערט צוליב דעם ערקלערען מיר, אַז מיר טרעטען אַרויס פון האַנדווערקער-פערבאַנד אַגראַדאָווע 9 און מיר שליסען זיך אָן אין די דאַמען-סעקציע ביים מאַגאַזין שניידער-מייסטער-פעראיין פּאַסאַזש שולץ 2. כדי אַזוי-אַרום צו שאַפען אַ שטאַרקע און פעראייניגטע דאַמען-מאַגאַזין-סעקציע, וועלכע זאָל מיט ערפאָלג קענען אויסבעסערען אונזער לאַגע.

1) בלאדע, 2) האַסמאַן, 3) גאַלינאָווסקי, 4) גראָסמאַן, 5) טערקעלטויב, 6) ראָזענזאַפט, 7) דרעקסלער, 8) געלבאַרט, 9) וואַקסמאַן, 10) וועגווייזער, 11) זאַכין, 12) יאַקובאָוויטש, 13) פאַליינסקי, 14) ראָזענגאַרטען, 15) פישער יוסף, 16) שניידער, 17) ציסלאַווסקי, 18) קעסלער, 19) גאָטמאַן, 20) האַרצשטאַרק, 21) פרידמאַן, 22) ראָכפעלד, 23) לאַשינסקי, 24) פיזשיצקי, 25) שפיטאַלניק, 26) ליכטענשטיין אברהם, 27) אַראָנאָוויטש, 28) לויפער, 29) ליכטענשטיין בערל, 30) וויגניינסקי, 31) פינקעלשטיין טענדער, 31) בלאַשטיין, 33) מילווערגער, 34) זשאַכלינסקי, 35) לאַנדע, 36) אַרענאָוויטש, 37) פארזשענטשעווסקי, 38) פראנקענשטיין, 39) לעווקאָוויטש, 40) הערשליקאָוויטש, 41) פאַלשלעגער, 42) ביעלאָווסקי, 43) אָבערזשאַנעק, 44) קאָזלאָווסקי אפרים, 45) סאַמריי, 46) פריילין מאיר, 47) ווייסבלאק, 48) זלאָטניק, 49) זשימאַלקאָווסקי, 50) פושעסמיצקי, 51) אַקדאמיס, 52) נייבערג דוד, 53) ציטרין אברהם.

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי די שניידער-מייסטער פון דער דאַמען-מאַגאַזין-סעקציע פאַר מיין נישט טאַקטישע האַנדלונג געגען די שטרייקענדע דאַמען-מאַגאַזין-מייסטער און איך שטרייך אונטער, אַז אין דער צוקונפט וועט אַזעלכעס מעהר נישט פאָרקומען.

ליביש פרענקעל, שקאַלנאַ 33.

ענטשולדיגונג.

איך בעט ענטשולדיגונג ביי די שניידער-מייסטער פון דער דאַמען-מאַגאַזין סעקציע פאַר מיין נישט טאַקטישער האַנדלונג געגען די שטרייקענדע דאַמען-מאַגאַזין-מייסטער און איך שטרייך אונטער, אַז אין דער צוקונפט וועט אַזעלכעס מעהר נישט פאָרקומען.

ל. מאַשקאָוויטש, מאַרשינער 4.

קוראַטאָריום פון די „בית-יעקב"-שולען אין לאדז.

ארט. 7 קל. טעכטער-שולען „בית-יעקב"

צעגעלניאַנאַ 24, טעל. 70-28
פּיאָטרקאָווסקאַ 2, טעל. 70-27

מעלדונג.

אויף די פיל אָנפראַגען פון די עלטערן וועגען אַריינגעהמען זייערע קינדער אין אונזערע שולען מעלדען מיר: אין די קלאַסען A, B, C, ווערען נאָך אָנגענומען איינינע שילערינס.

גלייכצייטיג ווערען גערופען אַלע נייע איינגעשריבענע שילערינס פון די IV, V, VI, VII אַדושאַלען ווי אויך פון V-טער גימנ. קל. צו דעם עקזאַמען פון די למודי-קודש וואָס קומט פאַר דאָנערשטאָג, דעם 30-טען שערפּיען, 9 פריה אין דער שולע, צעגעלניאַנאַ 24.

עס ווערט אויך געמאָלדען, אַז פרייטאָג, דעם 31-טען שערפּיען, 9 פריה, מוזען אַלע שילערינס קומען אין די קאַנצעלאַריעס פון די שולען צו וועלכע זיי זענען פערשריבען. כדי אַרויסצונעמען זייערע „שילערין-לעגיטימאַציע".

גלייכצייטיג זענען מיר מודיע, אַז עס האָט זיך שוין אָנגעהויבען די איינשרייבונגען צו די אָוונד-קורסען פאַר ערוואַקסענע ווי אויך אין דער פרעבעל-שולע.

איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך אין די קאַנצעלאַריעס פון די אויבענדערמאָנטע שולען פון 10—12 פריה.

בעמערקונג: צום נייעם שול-יאָהר ווערט געעפענט אָוונד-קורסען אויך אין דער שולע צעגעלניאַנאַ 24. מאָנטאָג, דעם 3-טען ווערשעשען הויבען זיך אָן די רעגולערע לימודים.

235 די לייטונג.

שטרימף-פאַבריקאַנטען

קראַפט און האַנד!

לויט דער פעראָרדנונג פון דער וואָיעוואָדזשטווע מוזען אייערע אונטערנעהמונגען רעגיסטרירט ווערען ביז דעם 31-טען אויגוסט, אין געגענפאַל דראָהט אַ

שטראַף ביז 1000 זלאָטיס אָדער 14 טעג אַרעסט.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער רעגיסטראַציע קומט פאַר היינט, מיטוואָך, דעם 22 אויגוסט, פינקטליך 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון צענטראַלען האַנדווערקער-פערבאַנד, פּאָלודניאָווע 4

אַ פערזאַמלונג

בעת וועלכער איהר וועט קענען אייערע אונטערנעהמונגען רעגיסטרירען.

ברענגט מיט דעם פּאַטענט פון 1927 און די קאָנצעסיע פון אייער אונטערנעמונג.

בעמערקונג: די וועלכע האָבען זיך רעגיסטרירט מיט איינינע וואָכען צוריק האָט קיין שום ווערט נישט.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

מאַטאָזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 9, טעל. 59-11
[illegible]

[illegible]

צייטפּלאַן פון 3—5 נאָכמ.

Dr. med.

BRAUN

פּאָלודניאָווע 28

טעלעפאָן 40-26.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האַר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 9 ביז 11 פריה און פון 5—6 אָוועט.

אַ וועצער

קען אויך זיין אַ געהילף-וועצער קען זיך מעלדען אין דער סטעמפּעל-פאַבריק פון

יוסף אבערשטיין,

פּאָלודניאָווע 1. 201

Gimnazjum Humanistyczne Męskie

I. Kacenelson

Cegielniana 28, tel. 51-79

עס ווערען אָנגענומען שילער אין אַלע קלאַסען.

פאַר אַביטוריענטען פון פאָלקס-שולען ווערען געמאַכט ווערען צייטווייליגע ערלייכטערונגען בנוגע די העברעאישע לימודים.

מיט איינשרייבונגען זיך ווענדען אין דער קאַנצעלאַריע טעגליך פון 11 ביז 2 ביי טאָג און פון 5 ביז 7 אָוועגד.

די דירעקציע.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערן-, נאָז-, האַלז- און לונגען-קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-31.

[illegible]

ענטשולדיגונג.

מיד בעטען ענטשולדיגונג ביי דער שטרייק-קאָמיסיע פון דאַמען-מאַגאַזין פאַר אונזער נישט טאַקטישער האַנדלונג. מיר ערקלערען, אַז דאָס איז געטון געוואָרען אין אַ אויפגערעגטען צושטאַנד. מיט אַכטונג

א. מאַשקאָוויטש, מאַרשינער 4,

ל. פרענקעל, שקאַלנאַ 25.

Dr. H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

— און איבערגעצויגען אויף —

צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 26-87

ספּעציעל אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, אַלע אַרט אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.

נעמט אָן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אָוו.

DR. med. DONCHIN

מאָניושקי 1
MONIUSZKI 1,
טעלעפאָן 9-97.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר אויגענקראַנקהייטען

צוריקגעקעהרט קיין פוילען.

נעמט אָן טעגליך פון 10—1 מיטאָג און פון 4—7 נ.מ.

זונטאָג פון 10 ביז 1 בייטאָג.

א פּוילישע-דייטשער גאַראַנטיע-אָפּמאַך
אַלס פאַרבעדינג דער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין.

לאָנדאָן, 21. (אַטע). שרייבענדיג וועגען דעם ענטפער פון דער ענגלישער רעגירונג אויף די דייטשע פּראָיעקטען צו בעניידען די אונטער-האַנדלונגען וועגען דער עוואַקואַציע פון אויבער-רהיין, בעמערקט דער „דיילי טעלעגראַף", אַז אַזוי לאַנג ווי טשעמבערלען וועט נישט קומען קיין גענף, קאָן די דאָזיגע פראַגע בכלל נישט בעריהרט ווערען. פראַנקרייך און בעלגיען זענען ענטשלאָסען זיך אַקעגענצושטעלען דעם צוטיילען פון טערמין פון אַ רייה בעדינגונגען, ווי: דאָס איינפיהרען אַ שטענדיגע אינטערנאַציאָנאַלע-קאָנטראָל אין אויבער-רהיין, דאָס שליסען אַ מזרח-לאָקאַרנא צווישען דייטשלאַנד אין פּוילען. דאָס אויסקויפען 7 מיליאַרד פראַנק, וואָס זענען געלאזט געוואָרען אין אומלויף דורכ'ן דייטשען אָקופּאַציע-מיליטער אין בעלגיען א. אַז. וו.

סטינעס'עס זוהן פערמישט אין א פעלשער-אַפערע.

בערלין, 21. (אַטע). אין צוזאַמענהאַנג מיט דער סענסאַציאָנעלער אַפערע פון די פאַלשע אָבליגאַציעס פון דער קריגס-הלואה, האָט זיך דאָ פערשפּרייט אַ קלאַנג וועגען אַרעסט פון הוגאָ סטינעס'עס זוהן, וואָס זאָל זיין פערמישט אין דאָזיגען ענין.

די אָפיציעלע קרייזען האָבען אין דער דאָזיגער פראַגע נישט געגעבען קיין שום ערקלערונג.

מיט א גאָלדענע פעדער
וועט קעלאָג אונטערשרייבען דעם שלום-אָבמאַך.

פּאַריז, 21. (אַטע). דער מלוכה-סעקרעטאַר קעלאָג, האָט פון בירגער-מייסטער אין האַוור בעקומען אַ גאָלדענע פעדער בעצירט מיט די הערבען פון דער שטאָט און דעם אויפשריפט: „דעם פּיאָניער פון שלום די שטאָט האַוור 1928".

איבערגעבענדיג די מתנה האָט דער בירגער-מייסטער אויסגעדריקט דעם וואונש, אַז קעלאָג זאָל מיט דער דאָזיגער פעדער אונטערשרייבען דעם שלום-אָבמאַך אין פּאַריז.

ווילנא איז אַ ריין פּוילישע שטאָט
ערקלערט דער אָרגאַן פון די דייטשע סאָציאַליסטען.

בערלין, 21 (ספּ. טעל.) שרייבענדיג וועגען די אַרבייטען פון מאַרשאַל פּילסודסקי, שטעלט דער סאָציאַליסטישער „פאָרווערטס" פעסט, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי שטרעבט צו אַ פרידליכע ערלעדיגונג פון דעם ליטווישען פּראָבלעם. ווייל ווערט אין אַרטיקעל בעטאָנט, אַז ווילנא איז הן צוליב איהרע היסטאָרישע טראַדיציעס, הן צוליב איהר בעפעלקערונג וואָס איז כמעט אויסשליסליך אַ פּוילישע, אַ ריין פּוילישע שטאָט. אויב ווער ס'האָט נאָך עפּעס אַ רעכט צו רעדען וועגען ווילנא — שרייבט ווייטער דער „פאָרווערטס") 1) זענען דאָס די יודען. מיר האָבען זיי געפרעגט וועגען זייער מיינונג, שרייבט ווייטער די סאָציאַליסטישע צייטונג און זיי האָבען זיך ענטשידען אַרויסגעזאָגט פאַר פּוילען.

וואַלדעמאַראַס'עס תירוצים אויף די פּוילישע פאָרשלאָגען.

וואַרשאַ, 21. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). היינט איז צוריקגעקומען פון קאָוונאָ קיין וואַרשאַ דער שעף פון קאַבינעט פון מיניסטער זאַלעסקי ה' שומלאַקאָווסקי, וועלכער האָט מיטגעבראַכט דעם ליטווישען ענטפער אויף דער פּוילישער נאָטע.

ווי בעוואוסט האָט וואַלדעמאַראַס ווידער אַמאָל אָבגעוואָרפען די פּוילישע פאָרשלאָגען אָנגעבענדיג דערביי פערשידענע פאָרמעלע טעמים. אַזוי, למשל, איף מיניסטער זאַלעסקי'ס ערקלערונג, דאָס אין קעניגסבערג וואָלט איהם פערטרעטען ה' האָלובקאָ, האָט וואַלדעמאַראַס געענטפערט, אַז צוליב דער דאָזיגער ענדערונג וואָלט אויך געמוזט געענדערט ווערען דער צוזאַמענשטעל פון דער ליטווישער דעלעגאַציע. אַ חוץ דעם ווערט נאָך אין דעם ליטווישען ענטפער אָנגעגעבען, אַז די טערמינען וואָס זענען פאָרגעזעהען אין דער פּוילישער נאָטע זענען צו קורץ, בכדי צו קענען מאַכען די נויטיגע פאָרבערייטונגען.

ווי ה' שומלאַקאָווסקי גיט איבער, האָט מען איהם פערזענליך זעהר פיין אויפגענומען, אָבער אַלע זיינע פערלאַנגען וועגען קומען צו וועלכען עס איז פערשטענדיגונג בנוגע דעם טערמין און אָרט פון צוזאַמענקומען פון די דעלעגאַציעס, וואָס ער האָט געמאַכט, אין אַזאַ אָדער אַנדערער פאָרם זענען אָבגעוואָרפען געוואָרען.

בעראַטונגען פון קוראַטאָריום פון יודאַאיסטישען אינסטיטוט ביי דער ירושלימער אוניווערזיטעט.

באַזעל, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) דאָ האָבען אָנגעהויבען זיינע זיצונגען דאָס קוראַטאָריום פון יודאַאיסטישען אינסטיטוט ביים העברעאישען אוניווערזיטעט אין ירושלים. אין די זיצונגען בעטייליגט זיך דוד יעלין, ר"ר קלויזנער, הר׳ הכלל פון ענגלאַנד הערץ, ראַבינער לעווי פון פראַנקרייך, מאַרטין בובער, פּראָפ. שאָר פון פּוילען. ס'ווערען נאָך ערוואַרט די אַמעריקאַנער רעלעגאַטען און ביאַליק מיט אוסישקינען פון א"י.

——:0:——

זיך געשלאָסען די קאָנפערענץ פון רעליגיעז-ליבעראַלען יודענטום.

בערלין, 21. (יט"א, טעלעגראַפיש). אויף דער זונטאָג'דיגער זיצונג פון דער קאָנפערענץ פון רעליגיעז-ליבעראַלען יודענטום איז ענטשטאַנען אַ הייסער וכוח צווישען די אָנהענגער פון דער טראַדיציאָנעלער און רעפאָרמיסטישער ריכטונגען וועגען אופן פון אָפּריכטען די תפלות. וועגען דער פראַגע זענען געהאַלטען געוואָרען עטליכע רעפעראַטען. צום סוף איז געקומען צו אַ פערשטענדיגונג, ס'איז געוועהלט געוואָרען אַן עקזעקוטיוו מיט קלאָד מאָנטעפיאָרע אַלס פּרעזעס און פראוי לילי מאנטעגיו אַלס עהרען סעקרעטערין. אין עקזעקוטיוו געהען אַריין פערטרעטער פון אַמעריקאַ, דייטשלאַנד און ענגלאַנד.

בערלין, 21. (יט"א, טעלעגראַפיש). אויף דער שלוס-זיצונג האָבען געהאַלטען רעפעראַטען ד"ר שטיין און פיליפּסאָן, וועלכע האָבען רעזומירט אַלץ וואָס אויף דער קאָנפערענץ איז געזאָגט געוואָרען. צום סוף האָט קלאָד מאָנטעפיאָרע געדאַנקט דאָס יודיש-ליבעראַלע יודענטום אין דייטשלאַנד, וועלכע האָט מוסטערהאַפט אָרגאַניזירט די קאָנפערענץ. אין דער רעדע האָט ער אויך בעטאָנט, אַז מ'מוז אָנהויבען אַ ווערבירונגס-אַקציע בפרט צווישען דער יוגענד. די קאָנפערענץ האָט זיך געענדיגט מיט'ן געזאַנג פון „אין כאלהינו".

מיסברויכען אין דער יוד. עמיגראַ-ציע געזעלשאַפט אין גראָדנאָ?

די „מזרח אַגענטור" מעלדעט פון ווילנאָ: מיט איניגע טעג צוריק איז אין דער גראָדנער יודישער עמיגראַציע-געזעלשאַפט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַ רעוויזיע, בעת וועלכער עס זענען ענטדעקט געוואָרען מיסברויכען. צווישען אַנדערעס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די געזעלשאַפט האָט אַרויסגעשיקט קיין אויסלאַנד אויפ'ן יכוד פון געפעלשטע דאָקומענטען פּאָליטישע און קרימינעלע פערברעכער.

אין שייכות מיט דער דאָזיגער אַפערע איז אַרעסטירט געוואָרען דער ראַטמאַן פון גראָדנאָ מאיר רוביגשטיין דער לייטער פון דער געזעלשאַפט.

בעמערקונג פון דער רעדאַקציע: צוליב דעם וואָס די דאָזיגע ידיעה שטאַמט פון דער „מזרח-אַגענטור", וואָס איז בעקאַנט מיט איהרע טענדענציעזע ידיעות, דאַרף מען זיך צו איהר בעציהען פאָרבעהאַלט.

די אַלוועלטליכע קאָנפערענץ פון „מזרחי" אין דאַנציג
קריטיק פון דער טעטיגקייט פון „מזרחי" אין פּוילען. — דער „מזרחי" פערנעהמט זיך צופיל מיט לאַנד פּאָליטיק.

ראַנציג, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער מאָנטאָגדיגער נאָכמיטאָג זיצונג איז פאָרגעקומען די ווייטערדיגע גענעראַל-דעבאַטע, הרב אָסטראָווסקי פון א"י האָט פאָרגעוואָרפען פאַרבשטיינען זיין שטעלונג בנוגע דער פערברייטערטער יודישער אַגענץ. די מזרחי אין א"י זענען מיט פאַרבשטיינען נישט מסכים, פערערבוש האָט קריטיקירט דעם מרכז לאומי, וואָס ער האָט ווייניג געשטיצט דעם „החלוץ המזרחי".

ראַנציג, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) די רינגסטאָגדיגע זיצונג איז געפיהרט געוואָרען אונטער'ן פאָרזיץ פון רעדאַקטאָר בובליק, הרב שאַפּיראָ האָט פאָרגעשלאָגען זיך צו ווענדען מיט אַ פאָדערונג צו דער א"י רעגירונג, אַז זי זאָל ביי די עפענטליכע אַרבייטען בעשעפטיגען מיטגלידער פון „הפועל המזרחי".

הרב בערלין האָט אין זיין רעדע פאָרגעוואָרפען דעם „מזרחי" אין פּוילען, אַז זיי בעשעפטיגען זיך צופיל מיט לאָקאַל-פּאָליטיק און פערנאַכלעסיגען פראַגען פון אַלגעמיינע מזרחי פּאָליטיק. נאָכדעם האָט ער איבערגעגעבען די איינדרוקען פון זיין בעזוך אין א"י, ער האַלט אַז ס'דאַרף אויסגעברייטערט ווערען דאָס מזרחי שול וועזען אין א"י אַ טייל פון דער זיצונג איז געווען געווידמעט דעם פערשטאָרבענעם מזרחי פיהרער לאַנדוי וועגען איהם האָבען גערעדט רעפּוטאַט הרב בראָט און דער סעקרעטאַר פון דער קאָנפערענץ נייפעלד.

ראַנציג, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) די היגע יודישע קהלה האָט איינגעאָרדענט אַ פייערליכען באַנקעט פאַר די אַנטיילנעהמער פון דער מזרחי קאָנפערענץ.

ראַנציג, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) דער ראַט פון פאַרט האָט צוגעשיקט אַן'איינלאַדונג צו די אַנטיילנעהמער פון דער קאָנפערענץ צו מאַכען אַן אויספלוג און בעזיכטיגען די איינאָרדנונגען פון פאַרט.

ראַנציג, 21. (יט"א טעלעגראַפיש) אויף דער ווייטערדיגער זיצונג פון דער קאָנפערענץ איז געוועהלט געוואָרען אַ פערמאַנענץ אויסשוס פון די ה"ה משה העלמאַן, אייזענשטאַט, סיראַנסקי און פינקלער.

נאָכדעם האָט הרב מאיר בערלין געענטפערט אויף דער קריטיק און ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ צוזרוי רעזאָלוציע.

——:0:——

אונזער איצטיגער ראָמאַן

„פערקויפט צום טייוועל"

האָט אַרויסגערופען אַן'אומגעהויערע אינטערעס ביי די ברייטע שיכטען פון אונזערע חשובע לעזער.

פאַר די לעזער פון „נייעם פאָלקסבלאַט",

וועלכע האָבען, צוליב פערשידענע סבות, נישט בעוויזען צו לייענען דעם אָנהויב פון אונזער ראָמאַן

ווילען מיר אין פרייטאָג'דיגען נומער געבען אַ קיצור.

לאָדז. 22 אויגוסט 1928

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 22 אויגוסט 1928

די סתירות צווישען מלחמה און שלום.

פאַר די לעצטע פאַר וואָכען איז ווידער געוואָרען לעבעדיג אין דעם וועלטעל פון פּאָליטיק און דיפּלאָמאַטיע. אמת, אַז דער היינטיגער זומער האָט בכלל כמעט נישט געוואוסט פון קיין „טויטע סעזאָן" און די פּאַטענטירטע מנהיגים פון דער אויסערן־פּאָליטיק אין אַלע לענדער האָבען היי־יאָהר קיין מנוחה נישט געהאַט אפילו אין די תמוז־טעג. אָבער דאָך לאָזט זיך מערקען פאַר די סאַמע לעצטע טעג אַ שטאַרקער אויפשטייג פון „פּאָליטישען וועלט־מאַרק" אַזאַ אומקלאָרע סיטואַציע, אַז ס'איז שווער צו זאָגען מיט זיכערקייט, וועמעס קורס ס'שטייט היינט פעסטער — פון שלום צי פון מלחמה.

פון איין זייט האָט דער צווייטער אינטערנאַציאָנאַל דאָ נישט לאַנג אָפּגעהאַלטען זיין וועלט־קאָנגרעס אין בריסעל און האָט ווי דער שטייגער איז, מסיים געווען די אסיפה מיט אַ מאַניפעסט צו דער גאַנצער מענשהייט, אַז דער עיקר פון אַלע עיקרים איז דער שלום, און מהאי טעמא איז די גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטערשאַפט מחויב צו שטיין אויף דער וואַך און ניט אַלע מעגליכקייטען מיטהעלפען, אַז דער פעלקער־פרידען זאָל אין ערגעץ נישט געשטערט ווערען.

פון דער צווייטער זייט האָבען זיך כמעט גלייכצייטיג צונויפגעקליבען אין מאָסקווער קרעמל די קאָמוניסטען פון דריטען אינטערנאַציאָנאַל, וועלכע זענען אַרויס מיט אַ נביא'ת־מאַניפעסט, אַז היזה ווי די גאַנצע בורזשואַזע וועלט גרייט בקרוב אַן אָנגריף געגען סאָוויעט־רוסלאַנד — מוז די גאַנצע אינטערנאַציאָנאַלע אַרבייטערשאַפט בילדען איין גרויסע אָרגאַניזירטע אַרבייטער־אַרמעע, וואָס זאָל אויסשפּילען צו איהרע אייגענע נוצען די נייע אומפערמיידליכע וועלט־מלחמה.

ווייטער איז סך־הכל מיט צעהן טעג צוריק אין בערלין פאָרגעקומען אַ אימפּאָזאַנטער צוזאַמענפאָהר פון „מלחמה־וועטעראַנען" מיט דער באַטייליגונג פון פיל טויזענדער קריגס־אינוואַלידען, וועלכע האָבען אויף די גאַסען פון דער דייטשער הויפּט־שטאָט פייערליך מאַניפעסטירט זייער פּראָטעסט געגען יעטווערער מין מלחמה, פאָדערנדיג פון די מאַכטהאָבער, אַז אויף להבא זאָלען אַלע אינטערנאַציאָנאַלע סכסוכים און קאָנפליקטען ערלעדיגט ווערען נישט מיט כלי־זיין, נאָר דורך אַרביטראַזש און אַנדערע פרידענס־מיטלען.

וואָלט דאָך דאָס אין פלוג געקענט און געדאַרפט אויסגעטייטשט ווערען אַלס צייכען פון שלום־ווינטען אין דייטשלאַנד, ווען נישט „איין קליינגקייט", וואָס מיט אַ פּאָר טעג שפּעטער האָט די דייטשע קאָאַליציע־רעגירונג מיט'ן סאָציאַל־דעמאָקראַטישען קאַנצלער הערמאַן מילער בראש באַשלאָסען אויסצובויען אַ שפּאָגעל נייע פּאַנצער־שיף, וואָס בעדייט — פערגרעסערען און פערשטאַרקען דייטשלאַנדס בעוואָפענונג אויפ'ן ים.

אגב האָט טאַקע אָט די דאָזיגע „קליינינקייט" אַרויסגערופען אַ גרויסען טומעל נישט בלויז אין פראַנקרייך, וואו מען קוקט נאָך אַלץ מיט גרויס חשד אויף דייטשלאַנדס פּאַציפיזם, נאָר אויך צווישען די סאָציאַליסטישע מאַסען אין דייטשלאַנד גופא וועלכע פּראָטעסטירען זייער העפטיג געגען דעם פעראַט פון די סאָציאַליסטישע מיניסטאָרען אין דעם קאָאַליציע־קאַבינעט, פערגרעסערענדיג דעם ביודזשעט פאַר מלחמה־צוועקען, בעת מען רעדט כסדר וועגען שלום און בעת אין לאַנד גופא הערשט אַזאַ גרויסע אַרבייטסלאָזיגקייט.

נישט קיין קלענערע סתירות צווישען שלום און מלחמה לאָזען זיך קאָנסטאַטירען אין דער פערשלעפּטער דיפּלאָמאַטישער פּאָלעמיק פון געגענזייטיגע נאָטעס צווישען פּוילען און ליטע. פון איין זייט פערזיכערען ביידע צדדים, אַז אַ חוץ דעם אמת'ן און דעם אייביגען שלום איז קיינער פון זיי נישט אויסען, און פון דער צווייטער זייט זעהען מיר, אַז „דער וואָגען ריהרט זיך פון אָרט נישט".

אמת, אַז אין פּרט פון וועלען מיט אַ כוונה פערפּלאָנטערען דעם פּויליש־ליטווישען סכסוך זינדיגט דער עיקר די לעצטע, וועלכע זוכט אויס כל־המינים תירוצים כדי אַרויסצומאַכען זיך פון אָפענע און קלאָהרע אונטערהאַנדלונגען, און אַזוי אַרום פערשלעפּען דעם ענין עד אין סוף, אָבער אין דער זעלבער צייט איז די האַנדלונג פון דער קליינער ליטע סימפּאַטיש פאַר די סגאַנצען כלל־מרשטען פּאַציפיזם פון דער גרויסער איירופּע, וואָרום עס ווילט זיך קוים גלויבען, אַז אַ וואַלדעמאַראַס, למשל, זאָל זיין גאַנצע עקשנות'דיגע פּאָליטיק פיהרען על דעת־עצמו, נישט האָבענדיג דערצו עמיצענס שטילע הסכמה.

אָבער דער הויפּט־מחותן אויפ'ן מאַרק פון שלום איז לעת־עתה די פעראייניגטע שטאַטען פון אַמעריקאַ, וועמעס אויסערן־מיניסטער קעלאָג איז נאָר וואָס אַרויסגעפאָהרען פון ניו־יאָרק קיין פּאַריז, וואו ס'דאַרף די טעג אונטערגעחתמ'עט ווערען דער אַזוי־גערופענער „קעלאָג־פּאַקט". אָבער וועגען דעם „ווייטען קוק" פון קעלאָג'ן וועט זיך לוינען אָפּצושטעלען בעזונדער.

ד—ן.

אַ גרויסער בנין פאַר דעם זאַלישטשעקער רבי אין א"י.

טשערנאָוויץ. (י.ט.א.) ביי אַ בעטייליגונג פון פיל הונדערטער יודען, איז דאָ פאָרגעקומען די פייערונג פון לעגען דעם גרונדשטיין פאַר אַ גרויסער רביישער שוהל, וועלכע ווערט ספּעציעל אויסגעבויט פאַר דעם זאַלישטשיקער צדיק, רבי שרגא פייבוש האָגער, וועלכער וואוינט פון נאָך דער מלחמה אין טשערנאָוויץ.

די וועלט-קאָנפערענץ פון מזרחי-יוגענד.

דאַנציג, (י.ט.א.) די ערשטע עפענונגס־קאָנפערענץ פון דער מזרחיסטישער יוגענד (צעירי מזרחי, הפועל המזרחי און החלוץ־מזרחי) איז געווען געווידמעט דעם אָנדענקען פון פערשטאָרבענעם פיהרער לאַנדאָ. עס האָבען גערעדט ה' שאַפּירא (ארץ־ישראל), הרב מאיר בערלין, ד"ר פּעדערבוש, הרב שאַפּירא, גאַנאַכאָווסקי (אַנטווערפּען) גרינבערג (וואַרשאָ) און הרב גאָלד (אַמעריקאַ).

אויפגעהערט אַרויסגעבען וויזעס פון לעטלאַנד קיין אַרגענטינע.

ריגע. (י.ט.א.) פּריוואַט פלעגט דער אַרגענטינער קאָנסול אין ריגע אַרויסגעבען וויזעס קיין אַרגענטינע אָהן שום מניעות. לעצטענס האָט מען דאָ אויפגעהערט אַרויסצוגעבען וויזעס. דער אַרגענטינער קאָנסול האָט דערקלערט, אַז כדי צו בעקומען אַ וויזע, מוז מען צוערשט האָבען אַן אויספאָדערונג פון אַרגענטינע.

אין סלאָוואַקיי און קאַרפּאַטען-רוסלאַנד

איינבירגערונגס־שוועריגקייטען פאַר יודען.

פּראָג. (י.ט.א.) די אַדמיניסטראַציע אין די געריכטס־אינסטאַנצען הויפּטזעכליך אין מזרח־טייל פון טשעכאָסלאָוואַקיי מאַכען פערשידענע שוועריגקייטען דער דאָרטיגער בעפעלקערונג צו ערוועדבען בירגערשאַפט. אַמשטאַרקסטען ליידען דערפון די יודען אין סלאָוואַקיי און קאַרפּאַטען־רוסלאַנד. די דאָזיגע האַנדלונגען ברענגען דערצו, אַז כמעט אַ העלפט פון דער בעפעלקערונג אין קאַרפּאַטען־רוסלאַנד, וואָס צעהלט 600,000 נפשות בעזיצט נישט קיין בירגער־רעכט. די שטאָט־פערוואַלטונגען פון אוזהאָרד, קאַשאַו און אַנדערע שטעט האָבען זיך געווענדעט צום מלוכה־פּרעזידענט מאַסאַריק, ער זאָל אינטערווענירען וועגען דעם דאָזיגען ענין.

בעשטראָפט די רעקרוטען, וואָס האָבען געמאַכט די כוליגאַנישע אָנפאַלען אין מאָהילעוו.

מאָסקווע. (יט"א) די ספּעציעלע אויספאָרשונגס־קאָמיסיע, וואָס האָט דורכגעפיהרט די אויספאָרשונג וועגען די כוליגאַנישע אָנפאַלען אין מאָהילעוו האָט פעסטגעשטעלט, אַז פיל פון די רעקרוטען פון וועליקע־לוקי, וואָס האָבען זיך בעטייליגט אין די אָנפאַלען זענען געווען קאָמוניסטען.

לויט'ן בעשלוס פון דער אויספאָרשונג זענען 5 רעקרוטען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דער קאָמוניסטישער פּאַרטיי און 6 זענען בעזייטיגט געוואָרען פון זייערע פּאָסטענס.

די דעלעגאַציע פון ארץ-ישראל צום אינטערנאַציאָנאַלען מאַטעמאַטישען קאָנגרעס אין באָלאָניאַ.

ירושלים, (י.ט.א.) צום אינטערנאַציאָנאַלען מאַטעמאַטישען קאָנגרעס, וואָס וועט אין קורצען פאָרקומען אין באָלאָניאַ (איטאַליען) ווערען דעלעגירט פון ארץ־ישראל ד"ר אמירא און אינזש. ריינער. די דעלעגאַטען וועלען אויפ'ן קאָנגרעס רעפּרעזענטירען דעם העברעאישען אוניווערזיטעט, ווי אויך די פערבאַנדען פון אינזשיניערען און אַרכיטעקטען אין ארץ־ישראל.

אַ קאָנגרעס פון דער אויפגעלעזטער אַנטיסעמיטישער סטודענטען־ליגע אין רומעניען.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) אין די יודישע קרייזען האָט אַרויסגערופען אויפרעגונג דער פאַקט, וואָס אויפ'ן 5־טען סעפּטעמבער איז צונויפגערופען געוואָרען אַן'אויסעראָרדענטליכע זיצונג פון צענטראַל־ראַט פון דער ליגע פון די קריסטליכע סטודענטען. די יודישע צייטונגען זענען בעאונרוהיגט מיט די נייע פּלענער פון די אַנטיסעמיטישע סטודענטען, און דריקען אויס די פערוואונדערונג, פאַר וואָס מען ערלויבט אָבצוהאַלטען קאָנגרעסען פון „ליגעס", וואָס זענען איינגעטליך דורך דער רעגירונג שוין לאַנג אויפגעלעזט געוואָרען פאַר זייער שעדליכער טעטיגקייט.

וואַנדערוועלדע וועגען פּאַלעסטינע.

זענען די פּאַלעסטינער קאָלאָניעס ערפאָלגרייך? — ציוניסטישע שרייבער האָבען דעם מוטה אַליין אָנצוווייזען אויף די שוואַכע פּונקטען אין זייער אַרבייט. — וואָס איז די אמת'ע בעדייטונג פון די קאָלאָניעס אין פּאַלעסטינע? — די אויסזיכטען פון יודישער קאָלאָניזאַציע אין אַנדערע לענדער. — די „נאַציאָנאַלע היים" וואָס די סאָוויעט רעגירונג וויל געבען די יודען, קאָן נישט קאָנקורירען מיט דער „נאַציאָנאַלער היים", וואָס די פעלקער־ליגע האָט געגעבען.

אפילו די פערביסענסטע געגנער פון ציוניזם מוזען צוגעבען, אַז ווען אימיצער בעזוכט נאָר די יודישע קאָלאָניעס אין גליל, אָדער אין עמק יזרעאל, קומט ער צוריק אַ בעגייסטערטער, אַ פער'כשופטער. צי וועט אָבער בלייבען ביי אַ מענשען דערזעלביגער איינדרוק, ווען ער וועט זיך אַריינלאָזען, טיפער אין דעם גאַנצען ענין פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּאַלעסטינע?

געוויס איז אין דער ציוניסטישער קאָלאָניזאַציע פאַראַן, ווי אין יעדער זאַך, „אַזוינס וואָס מען זעהט און אַזוינס וואָס מען זעהט נישט".

דאָס וואָס מען דערזעהט גלייך פון אָנהויב אָן, איז די וויכטיגע אַרבייט פון אויפלעבען און בעוואַסערען דאָס לאַנד.

די דאָזיגע אַרבייט ווערט געטון פון די מחנות חלוצים. עס וואַרפט זיך אין די אויגען די גרויסע צאָהל נייע געביידעס, געדעקט מיט רויטע דאַכעווקעס, וועלכע זענען אויסגעבויט געוואָרען אין אַזעלכע ערטער, וואָס זענען נאָך נעכטען געווען וויסט. אָט די נייע געביידעס געפינט איהר זייט ביי זייט מיט אַ וועלכער עס איז אַראַבישער כאַלופּקע וואָס שטעהט ווי אַן'עדות פון אַ לאַנג פערשוואונדענער צייט. פון עפולה ביז'ן ירדן ציהט זיך פאַר די אויגען אַ גאַנצע קייט פון פּראַכטפולע דערפער וואָס זענען איינגעטונקט אין גרינס און אין ביימער. יודישע „קאַדבאָיעס" פליהען אַרום רייטענדיג. טראַקטאָרס אַרבייטען אויף די וועגען און די פעלדער. גאַנצע מחנות פון פרעהליכע קינדער שטופען אַרום אין די גערטנער און סעדער. דאָס אַלץ דערזעהט מען גלייך.

אָבער דאָס וואָס מען דערזעהט נישט, אָדער וואָס מען דערזעהט נישט באַלד, איז די נישט־פּרוכטבאַרקייט פון דער ערד, די הויכע פּרייזען וואָס מען איז געצוואונגען צו צאָהלען די „עפענדיס" (די אַראַבישע לאַנד־איינענטימער) פאַר'ן באָדען; די שווערע קאָנקורענץ סיי מיט דעם פעלאַך (אַראַבישער פּויער), וואָס בעגנוגענט זיך מיט זעהר וועניג, און סיי מיט'ן שטאַרקערען קאָנקורענט, וואָס האָט זיך שוין פון לאַנג איינגעפונדעוועט אויף בעסערען באָדען און מיט אַ גרעסערען קאַפּיטאַל.

נאָר דאָס וואָס מען דערזעהט נישט, גיבען אונז די ציוניסטען אַליין אויפריכטיג צו וויסען, און זיי ווייזען דאָ אַרויס מערקווירדיגען מוט.

בעזונדערס, ווייזט זיך עס אַרויס, ווען מען לייענט זעהר וויכטיגע אָפּהאַנדלונגען וועגען דעם צושטאַנד פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע. די אָפּהאַנדלונגען זענען געשריבען אין ענגליש פון עלאַזאַרי־וואָלקאַני, דירעקטאָר פון דער עקספּערימענטאַלער סטאַנציע פון ערד־אַרבייט אין תל־אביב. זיי זענען ערשינען אין תל־אביב אין די יאָהרען 1925 און 1927.

אַ חוץ געוויסע אָפּיציעלע דאָקומענטען פון דער סאָוויעט־רעגירונג, ווייס איך נושט פון אַנדערע, וואו מען זאָל אַזוי אָפענהערציג און פריי אָנערקענען די אייגענע, פעהלערען און שוואַכע פּונקטען אין אַ געזעלשאַפטליכער אונטערנעהמונג. מיר געפינען למשל, ביי עלאַזאַרי־וואָלקאַני אַזעלכע שטעלען:

„אַז אונזערע קאָלאָניעס געפינען זיך אין אַ צושטאַנד פון אַן'אייביגען קריזיס, איז שוין פאַקטיש בעוואוסט דער גאַנצער וועלט. מען קען אויף אַזאַ צושטאַנד אפילו נישט זאָגען, אַז דאָס איז אַ כראָנישער שטענדיגער קריזיס, ווייל עס איז גאָר קיינמאָל נאָך בעסער נישט געווען".

אָבער וואָלקאַני'ס פּעסימיסטישע ערקלערונג איז שוין איצט אַלט אַ דריי פיר יאָהר. ער וועט אָהן צווייפעל איצט צוגעבען, אַז פון יענער צייט אָן האָט זיך די לאַגע פערבעסערט. נאָר פונדעסטוועגען זענען די אורזאַכען פון דעם קריזיס אויף וועלכען דער שרייבער ווייזט אָן, זעהר טיפע און זיי ווירקען נאָך איצט אויך, כאָטש אפשר אַ ביסעל שוואַכער.

לאָמיר איצט בעטראַכטען די שוואַכע זייטען פון דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין פּאַלעסטינא, דאָס וואָס מען דערזעהט נישט באַלד. צוערשט וועגען דעם וואָס דער באָדען איז נישט גענוג פּרוכטבאַר.

ביי דעם איצטיגען אופן פון ערד־אַרבייט, שרייבט וואָלקאַני, גיט אַרויס דער באָדען 80 קילאָס תבואה אויף אַ דונאַם (10 אַקער), און אין אַ סך אַנדערע ערטער בלויז 60 קילאָס. בעת אַ מיטעלמעסיגער פּרוכטבאַרער באָדען גיט אַרויס 150 קילאָס תבואה, און אַ בעסערער באָדען ברענגט אַרויס 240 קילאָס.

דאָס איז אפשר גוט גענוג פאַר'ן אַראַבישען פּויער, דעם פעלאַך, וואָס דאַרף וועניג, אָבער דאָס קען נישט טויגען פאַר'ן יודישען קאָלאָניסט, וואָס בענוצט די נייעסטע מאַשינעריע און קריגט אַרויס פון דער ערד נישט מעהר ווי דער אַראַבער, וואָס בעאַרבייט נאָך די ערד אויפ'ן זעלבען שטייגער, ווי אין די ביבלישע צייטען.

דער צווייטער שווערער פּונקט, אויף וועלכען וואָלקאַני ווייזט אָן איז דער קליינער ווערט פון די ניי אָנגעקומענע אימיגראַנטען. דאָס זענען אַלץ שטאָטישע מענשען און אינטעליגענטען וואָס אָפּטמאָל פעהלט זיי ערפאַהרונג אין ערד־אַרבייט.

„אָהן ערפאַהרונג און אָהן וויסען — שרייבט עלאַזאַרי־וואָלקאַני — וועלען מיר שאַפען שלעכטע קאָלאָניעס, וואָס וועלען זיין נאָר אויף אַ העלפט מאָדערן און אינטענסיוו (דאָס הייסט, וואָס זאָלען אויסאַרבייטען מעהר, אַ דאַנק דער נייער מאַשינעריע און בעסערע מעטאָדען פון אַרבייט). מאָדערן און אינטענסיוו וועלען זיי זיין אין זייערע אויסגאַבען; און פּרימיטיוו (איינפאַך און אָרים) אין זייערע איינקונפטען. דער סך הכל איז, אַז פון אַ ריין עקאָנאָמישען שטאַנדפּונקט זענען אונזערע פאַרמס אין אַן'ערגערען צושטאַנד ווי די אַראַבישע כאָטש אונזערע יודישע פאַרמס זענען טעכניש אַ סך בעסער אויסגעשטאַטעט איידער זייערע".

צולעצט, דער דריטער שווערער פּונקט. דאָס איז די ערפאָלגרייכע קאָנקורענץ פון די שכנ'ישע לענדער, וואו ערד־אַרבייט געפינט זיך אין אַ סך בעסערע אומשטענדען:

„אפילו אין די בעסטע צייטען, — שרייבט דער זעלביגער וואָלקאַני, — האָבען די מעהרסטע פון אונזערע פּראָדוקטען נישט געקענט קאָנקורירען מיט די פּראָדוקטען פון אונזערע שכנים. בפרט נאָך היינט איז אונזער לאַגע נאָר אַ שווערע. צוליב דער ענטוויקלונג פון די פערקעהר־מיטלען, איז עגיפּטען (מצרים) אומשטאַנד אונז אַריינצושיקען איהרע מילכיגס און איהרע גרינסען. פאַר אונז אָבער איז אוממעגליך צו שיקען אונזער פּוטער אויפ'ן מאַרק צו די זעלבע ביליגע פּרייזען ווי די עגיפּטישע. אמת, מען קען ערוואַרטען, אַז מיט דער צייט וועלען מיר קענען געפינען אין עגיפּטען אַ מאַרק וואו אָפּצוזעצען אונזערע ראָזשינקעס. אָבער דערווייל איז דאָס מעהר נישט ווי אַ פּראָיעקט, אַ פּלאַן, בעת די עגיפּטישע פּוטער איז שוין פאַראַן אין פּאַלעסטינאַ. מען זאָגט, אַז ראָזשינקעס וועט ווערען אונזערס אַ מאָנאָפּאָל. אָבער גרינסען, פּוראַוש (פּאַשע), בהמות, — אויף די אַלע אַרטיקלען האָט אַ מאָנאָפּאָל עגיפּטען, אַ לאַנד וואָס איז גרויס און איהר ערד איז פּרוכטבאַר און פעט. דאָס איינענע איז. מיט'ן פערקויף פון מילכיגס און פון גרינסען אויף אונזער אייגענעם מאַרק, וועלכען אונזערע קליינע פאַרמעס האָבען געהאָפט צו פערנעמען".

דאָס זענען ערנסטע שוועריגקייטען אָדער פעהלערען. עס זענען דאָ נאָך שוועריגקייטען, ווי למשל, די פראַגע וועגען דער האַליגטע, וואָס שטערט די פינאַנצען פון קרן היסוד.

פונדעסטוועגען וועגרען אָן די ציוניסטען אַלע זייערע כוחות בייצוקומען די אַלע שוועריגקייטען, דורך אַ העכערער אינטעליגענץ און דורך זייער שטאַרקען גלויבען אין זייער אידעאַל. דאָס שטעלט זיי ווירקליך העכער פון זייערע קאָנקורענטען.

עס איז ווירקליך נאָר צו בעדויערען, ווען מען זעהט עס מיט די אייגענע אויגען.

אין דער עקספּערימענטאַלער סטיישאָן פון תל־אביב קען מען זעהן אַרום דעם געעהרטען וואָלקאַני'ן גרופּעס מענשען, וואָס נעמען אונטער'ן מיקראָסקאָפּ (אַן'אינסטרומענט צו זעהן קליינע זאַכען וואָס דאָס נאַקעטע אויג קען נישט בעמערקען) אַלץ וואָס איז נאָר וויכטיג פאַר דער יודישער ערד־אַרבייט. יעדער איינער פון זיי איז אַ מענש פון וויסענשאַפט און אַ פּראָסטער אַרבייטער אין דער זעלבער צייט. זיי בעזי־

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

22 מיט וואך ו׳ אלול תרפ״ח

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.32
זון-אונטערגאנג 6.50

שילער אין מיליטער-דינסט.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דאָס היגע שול-קוראַטאָריום מיט׳ן אָנהויב פון נייעם שול-יאָהר איינפיהרען אַ ברייטע פראָפּאַגאַנדע צווישען דער שול-יוגענד, אַז זי זאָל אויסנוצען איהר רעכט אַריינצוטרעטען אַלס פרייוויליגע אין מיליטער-דינסט שוין יעצט, כדי דאָס מיליטער-דינסט זאָל זיי שפּעטער נישט שטערען אין ווייטערדיגען שטודיום.

ווי בעקאַנט קען יעדער אַביטוריענט פון אַ מיטעל-שולע, אויב ער האָט געענדיגט 18 יאָהר אַריינטרעטען אַלס פרייוויליגער אין מיליטער, וואו ער דינט, אויב ער האָט געענדיגט אַ מיליטערישע פּאָרבערייטונגס-שול, אַנשטאָט 15, נאָר 12 חדשים.

למודים אין די שולען הויבען זיך אָן דעם 3-טען סעפּטעמבער.

(—) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס דער אָנהויב פון היינטיגען שול-יאָהר, דער 1-טער סעפּטעמבער געפאַלט אום שבת, וועט זיך דאָס היינטיגע שול-יאָהר נישט אָנהויבען דעם 1-טען, נאָר דעם 3-טען סעפּטעמבער — מאָנטאָג.

פערזענליכעס.

(מ.) נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב און אָנגעהויבען צו אַמטירען דער וויצע-שטאָט-פּרע-זידענט סטאַניסלאַוו ראַפּאַלסקי.

„פּאָסט-רעסטאַנט".

(2) דער דירעקטאָר פון דער היגער פּאָסט-אָפּטיילונג האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז בריף, וואָס ווערען געשיקט „פּאָסט רעסטאַנט" וועלען ווערען אַרויסגעגעבען נאָר יענע פּערזאָנען, וועלכע וועלען זיך קענען ביים אָפּנעהמען די בריף לעגיטימירען מיט אַ לעגיטימאַציע, אויף וועלכער ס׳וועט זיין אַ פאָטאָגראַפיע.

שטרייק פון טאַפּיצירער.

(2) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס די 40 פּראָצענטיגע הוספה-פאָדערונג, וואָס די טאַפּיצירער-אַרבייטער האָבען אַרויסגעשטעלט, איז נישט נאָכ-געגעבען געוואָרען, האָבען די טאַפּיציר-אַרבייטער פּראָקלאַמירט אַ שטרייק.

אויטאָ-קאַטאַסטראָפע.

אַ שאָפער דערהרג׳עט געוואָרען.

(2) נעכטען איז אויפ׳ן שאָסע, וואָס פיהרט פון לוויטש קיין שעראַדז פאָרגעקומען אַן אויטאָ-קאַטאַסטראָפע, וואָס האָט געקאָסט דאָס לעבען פון 24-יעהריגען שאָפער גראָמעק:

פון וואַרשאַ איז געפאָהרען קיין שעראַדז אַן אויטאָ אָנגעפיהרט פון שאָפער רודאָלף גראָמעק; אין דער זעלבער זייט איז אויך געפאָהרען אַן אויטאָבוס, אָנגעפיהרט פון שאָפער טשעלאַק. ביידע אויטאָ׳ס זענען געפאָהרען מיט אַ געוואַלדיגער שנעליגקייט און ביידע אויטאָ׳ס האָבען זיך גע-וואָלט אויסמיידען. אין אַ געוויסען מאָמענט האָבען זיך ביידע צוזאַמענגעשטויסען פון וואָס גראָמעק איז אַראָפּגעפאַלען און צושלאָגענדיג זיך דעם קאָפּ אין די שטיינער, איז ער געבליבען אַ טויטער אויפ׳ן אָרט.

(—) נעכטען אינדערפריה איז מיט׳ן אויטאָ, וואָס איז געפאָהרען פון שטשאַווניק קיין נאָוואָ-טאַרג פאָרגעקומען אַ קאַטאַסטראָפע, וועלכע האָט בעקענט קאָסטען דאָס לעבען פון אַכט מענשען.

אין דאָרף צאַרסטין איז אין דעם אויטאָ גע-פּלאַצט די אָפּאָנעס אין מיטען פאָהרען, אַזוי, אַז דער אויטאָ איז אין דער גאַנצער טעמפּאָ אַריינגע-פאַלען אין קאַנאַל. צום גליק אָבער האָט זיך דער אויטאָ פערטשעפּעט, ביים פאַלען אָן אַ בוים און איז געבליבען הענגען און די 8 פּאַסאַזשירען, צווי-שען וועלכע ס׳האָט זיך אויך געפונען דער היגער גוט-בעזיצער ה׳ דימאַנט מיט זיין פרוי, זענען אָפּ-געקומען מיט בלויזע שרעק.

ראַיאָן=קאָנפערענץ פון די יודישע האַנדווערקער פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

בעשלאָסען זיך צו ווענדען צום וואָיעוואָדע וועגען פערלענגערען דעם טערמין פון דער רעגיסטראַציע.—געשאַפען אַ סעקרעטאַריאַט פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

נעכטען 6 אין אָוונט איז אין לאָקאַל פון צענטראַל׳ען האַנדווערקער-פערבאַנד (פּאָלודניאָוואַ 4) פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די יודישע האַנד-ווערקער פעראיינען אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. צו דער קאָנפערענץ זענען געקומען פאָרשטעהער פון עטליכע און צוואַנציג שטעט אויז פון אַ רייה לאָדזער האַנדווערקער-פעראיינען און סעקציעס.

די קאָנפערענץ האָט געעפענט דירעקטאָר ב. אָרדינאַנס. ער לעגט פאָר צו וועהלען אַ פּרעזידיום און ס׳ווערען געוועהלט אַלס פאָרזיצער ראַטמאַן צאָמבער (קאַליש) אין פּרעזידיום די ה״ה קאָהן (טאָמאַשאָוו) שלאַדקאָווסקי (אָזאָרקאָוו) און אַלס סעקרעטאָר ה׳ שטשופּאַק (זגערזש).

נאָכדעם ווערט אָנגענומען מיט אייניגע ענדע-רונגען די טאָג-אָרדנונג: 1) האַנדווערקער-רעגיס-טראַציע, 2) וואַהלען צו די האַנדווערקער-קאַמערן, 3) וואַהלען פון אַ שטענדיגען וואָיעוואָדזטווע-סעק-רעטאַריאַט און 4) וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע אין לאָדזער פּאָוויאַט.

דאָס וואָרט צום רעפעראַט וועגען דער איצטי-גער לאַגע פון די האַנדווערקער אין דער רעגיס-טראַציע פראַגע בעקומט דירעקטאָר ב. אָרדינאַנס. ער שטעלט זיך אָפּ אויף דער שווערער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג בכלל און פון די יודישע האַנדווערקער בפרט.

איבערגעהענדיג צום אינדוסטריע-געזעץ, וואָס ווערט ביסלעכווייז אַרויסגעפיהרט אין לעבען וועגט ער אָן, אַז דאָס געזעץ וועט ביי זיינע חסרונות אויך האָבען געוויסע מעלות, פאַר די האַנדווערקער אַלס יחידים און אַלס קאָרפּאָראַציע קען דאָס גע-זעץ בעטראַכט ווערען אַלס אַ פּאָזיטיווער: עס וועט רעגולירען די האַנדווערקער-פערהעלטנישען אַזוי אַז איבער אַ נאַכט וועלען נישט קענען געבוירען ווערען נייע בעלי-מלאכות, און ס׳וועט קענען גע-הויבען ווערען די פאַך-קענטנישען פון די האַנדווער-קער, אָבער דאָס געזעץ טרעפט די יודען אַלס כלל, בפרט אין דער איצטיגער עפּאָכע, ווען ס׳איז אַזוי שטאַרק געוואָרען דער דראַנג פון די יודען מיט לופט-פרנסות צו פּראָדוקטיווע בעשעפטיגונגען:

אָבער דער אומשטאַנד, וואָס די אַדמיניסטראַצ-יע בעקומט אַ גרויס פעלד פאַר איהר טעטיגקייט קען ווערען געפערליך פאַר די יודען, ווייל עס מאַכט אָפּהענגיג פיל פראַגען פון דעם ווי אַזוי ס׳פּאַסט אויף דעם ענין יעדער אַדמיניסטראַטאָר. אַזוי איז עס מיט׳ן אַרטיקעל 198 וועגען די קוואַליפיקאַציע-שיינען, בשעתו האָט דאָס מיניסטעריום אויף דער אינטערווענץ פון דער האַנדווערקער-צענטראַלע פער-זיכערט אַז די האַנדווערקער וואָס בעשעפטיגען בלויז 1 אַרבייטער, וועלען נישט דאַרפען קיין פּאַטענטען און בלויז די בעשייניגונג פון מאַגיסטראַט וועט גע-נוג זיין אַלס פעהיגקייטס-צייגניש, איצט פערלאַנגט מען דורכאויס פּאַטענטען פאַר׳ן 1927 י.

איבערגעהענדיג צו די אויפגאַבען פון דער היינטיגער קאָנפערענץ, גיט איבער דער רעפערענט, אַז צוליב דעם וואָס די וואַרשאַווער צענטראַלע איז נישט טעטיג, האָט דער צענטראַלער האַנדווערקער-פערבאַנד אין לאָדז גענומען אויף זיך די איניציאַ-טיוו צונויפצורופען דעם האַנדווערקער-צוזאַמענפאָהר אין דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע. די רעגיסטראַציע, וועלכע ס׳איז פעראָרדענט געוואָרען דורכ׳ן לאָדזער וואָיעוואָדע מוז פערענדיגט ווערען ביז צום 31. אויגוסט, פאַר נישט רעגיסטרירען זיך דראָהט אַ שטראָף. דערווייל שטעלט זיך אַרויס אַז ס׳האָבען זיך רעגיסטריט זעהר ווייניג האַנדווערקער, אַז אויף דער פּראָווינץ איז די פעראָרדנונג דערהאַלטען גע-וואָרען שפּעט, אַז מ׳פאָדערט אין פיל ערטער שטעמ-פּעל-אָפּצאָהל ביים רעגיסטרירען זיך, הגם די ראָ-יגע אָנמעלדונגען זענען אויסדריקליך בעפרייט פון דעם שטעמפּעל אָפּצאָהל א. אַז. וו. א. אַז. וו. די אויפגאַבע פון דער קאָנפערענץ איז אַריינצוטראָ-גען קלאָרקייט אין דעם ענין רעגיסטראַציע, אינפאָר-מירען די דעלעגאַטען וואָס און ווי אַזוי זיי האָבען צו טון אויף די ערטער א. אַז. וו.

נאָך דעם רעפעראַט האָט זיך ענטוויקעלט אַ ברייטער וכוח אין וועלכען ס׳האָבען אַנטייל גענומען די דעלעגאַטען פון דער פּראָווינץ.

ה׳ קאָהן (טאָמאַשאָוו) וועלכער איז אַ מיטגליד פון דער וואַרשאַווער צענטראַל-קאָמיסיע, ווייזט אָן אַז ס׳דאַרף פאָרגענומען ווערען אַן אַקציע, אַז די פינאַנץ-קאַמערן זאָלען אַרויסגעבען בעשייניגונגען אויפ׳ן סמך פון וועלכע מ׳זאָל אָהן אַ פּאַטענט פאַר׳ן 1927 י. קענען זיך רעגיסטרירען. ווייטער פערלאַנגט ער, אַז מ׳זאָל פערלאַנגען פון דער וואָיעוואָדזטווע צו פערלאַנגערען דעם טערמין פון דער רעגיסטראַציע

אין דער ווייטערדיגער דיסקוסיע בעטייליגען זיך ה׳ שטשופּאַק (זגערזש) ליפּינסקי (פּאַביאַניץ) גאָלדקראַנץ (אַלעקסאַנדער) ראָזענזאַפט (זר. וואָליע) עפּשטיין (פּאַביאַניץ) דעלעגאַט פון בעלכאַטאָוו. אַלע רעדנער ווייזען אָן, אַז יעדער סטאַראָסטע מאַכט אַנדערש, די בעאַמטע אין די סטאַראָסטעס אַליין אָריענטירען זיך נישט ווי אַזוי די רעגיסטראַציע דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען און קומען צום אויספיהר, אַז די רעגיסטראַציע מוז פערלענגערט ווערען.

נאָכדעם ווי די רעדנער ווערען געשלאָסען האַלט דאָס לעצטע וואָרט דירעקטאָר אָרדינאַנס. ער אונ-טערשטיצט די פאָרשלאַגען פון ה׳ קאָהן און זיי ווערען אָנגענומען.

מ׳געהט דאַן איבער צום צווייטען פּונקט.

נאָך אַ קורצען וכוח ווערט פאָרגעשלאָגען צו וועלען אַ סעקרעטאַריאַט פון 13 פּערזאָן אין וועלכען ס׳זאָלען אַריין 3 פאָרשטעהער פון לאָדזער צענטראַ-לען האַנדווערקער-פערבאַנד, דער סעקרעטאַריאַט זאָל אויך האָבען קאָאָפּטאַציע רעכט.

דער פאָרשלאַג ווערט אָנגענומען און ס׳ווערען בעשטימט אין סעקרעטאַריאַט פאָרטרעטער פון פאָל-גענדע שטעט: קאַליש, זר. וואָליע, שעראַדז, טורעק, זגערזש, פּאַביאַניץ, אַלעקסאַנדער, קאָניעצפּאָל, טאָ-מאַשאָוו, פּיעטריקאָוו, אָזאָרקאָוו, בעלכאַטאָוו, און ראַדאָמסק; חוץ דעם געהען אַריין אין סעקרעטאַר-יאַט פאָרטרעטער פון די לאָדזער גרעסערע פעראיי-נען און 3 פאָרטרעטער פון דער לאָדזער צענטראַלע. דער סעקרעטאַריאַט האָט קאָאָפּטאַציע-רעכט. צוליב דער שפּעטער צייט ווערט בעשלאָסען די פראַגען וועגען די וואַהלען צו די האַנדווערקער קאַמערן איבערגעבען דעם ניי געוועהלטען סעקרעטאַריאַט.

בנוגע די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע אין לאָדזער פּאָוויאַט איז מיטגעטיילט געוואָרען, אַז אין לאָדז איז שוין געגרינדעט געוואָרען אַ צענטראַלער וואַהל-קאָמיטעט פאַר די וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע. אין די שטעטלעך פון לאָדזער פּאָוויאַט דאַר-פען געבילדעט ווערען אָרטיגע וואַהל-קאָמיטעטען, וועלכע זאָלען זיך שטעלען אין פערבינדונג מיט׳ן צענטראַלען-וואַהל-קאָמיטעט אין לאָדז.

שפּעט אין אָוונט איז די קאָנפערענץ געשלאָ-סען געוואָרען.

שטיצע פאַר אַרבייטסלאָזע.

מעמאָריאַל פון מאַגיסטראַט צום אַרבייטס=מיניסטעריום.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, וואָס אויפ׳ן סמך פון דער פעראָרדנונג פון אַרבייטס-מיניס-טעריום פון 31. יולי ה. י. ווערט צוגענומען פון אַ געוויסער קאַטעגאָריע אַרבייטסלאָזע אין לאָדז די דריני-גענדע הילף, האָט דער היגער מאַגיסטראַט איבער-געשיקט דעם אַרבייטס-מיניסטעריום אַ מעמאָריאַל מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

„לויט דער פעראָרדנונג פון אַרבייטס-מיניס-טער פון 31. יולי 1928 יאָהר, וועלכע איז אַרויס-געגעבען געוואָרען מיט דער פערשטענדיגונג פון פי-נאַנץ מיניסטער און פון אינערן-מיניסטער און וועל-כע איז אונז איבערגעגעבען געוואָרען צו קענטניש דורך דער פערוואַלטונג פון אַרבייטסלאָזען-פאָנד מיט דעם בריף אונטער׳ן נומער אַ.3277 פון 2-טען אויגוסט ה. י. האָבען אויפ׳ן לאָדזער שטח פער-לוירען די רעכט צו בעקומען דרינגענדע אינטער-שטיצונגען די אַרבייטסלאָזע-אַרבייטער, וועלכע האָ-בען פאַמיליעס וואָס בעשטעהן פון דריי פּערזאָן, דעמאָביליזירטע מיליטער-לייט און רעדוצירטע אַר-בייטער פון רעגירונגס-אַנשטאַלטען.

„צוליב דעם אָבער, וואָס די אויסגערעכענטע אַרבייטער אין אַ צאָהל פון דריי טויזענד 156 מאַן, האָבען לעת עתה נישט קיין שום מיטלען צום לעבען און דער מאַגיסטראַט ווידער האָט נישט פון פינאַנץ-מיניסטעריום בעקומען די ענטשפּרעכענדע געלד-מיטלען, אַז ער זאָל זיין בכח די אַלע אַרבייטסלאָזע צו בעשעפטיגען, ווענדען מיר זיך דערמיט צום הער מיניסטער מיט דער בקשה, אַז ער זאָל גינסטיג ער-לעדיגען די ביטע פון דער קרייז-קאָמיסיע פון די קלאַסען-פעראיינען אין לאָדז פון 20-טען ה. ח. אונטער׳ן נומער 65.3 וועגען דעם ענין, אַז די אַלע אויסגערעכענטע קאַטעגאָריעס אַרבייטסלאָזע זאָלען ווייטער קענען געניסען פון די דרינגענדע אונ-טערשטיצונגען, וועלכע זענען פאַר זיי די איינציגע לעבענס-מיטלען, און וועלכע זענען געבליבען אַר-בייטסלאָז, נישט צוליב זייער שולד.

אַ פאַטער=מאָרד.

19=יעהריגער פאָטער=מערדער פער׳משפּט אויף 12 יאָהר תפיסה.

(2) נעכטען איז אין היגען קרייז-געריכט, אונ-טער׳ן פאָרזיץ פון ריכטער אַרנאָלד בעטראַכט גע-וואָרען דער פּראָצעס געגען דעם 19-יעהריגען ער-מונד לעימאַן און דעם 50-יעהריגען אָטאָן פישער, וועלכע זענען אָנגעקלאָגט געוואָרען אין דערהרג׳ע-נען ערמונ׳ס פאָטער, דעם אַלטען גוסטאַוו לעימאַן.

די מעשה שטעלט זיך פאָר אַזוי:

דעם 3-טען מערץ ה. י. אַרום 11 אַ זייגער ביינאַכט איז אין לעימאַנ׳ס וואָהנונג אין דאָרף בילעוו פּרושקאָווער גמינע אַריינגעקומען דער זוהן ערמונד און בעמערקט, ווי דאָס פענסטער פון דער שטוב, אין וועלכען עס שלאָפט דער פאָטער איז אָפען און, אַז אין דער שטוב געפינען זיך באַנדיטען. ערמונד איז דאַן אַרויסגעלאָפען אויפ׳ן הויף און געמאַכט אַ גוואַלד און דאַן איז ער מיט נאָך אייניגע שכנים אַריינגעלאָפען צום פאָטער אין צימער, וואו זיי האָ-בען געטראָפען דעם אַלטען לעימאַן ליגען אַ שטאַרק פערוואונדעטען און אין אַ האַלבע שעה אַרום איז ער געשטאָרבען.

בעת דער אויספאָרשונג האָט ערמונד לעימאַן ערקלערט, אַז קורץ פאַר 11 האָט ער געזעהן, ווי זיין ברודער אַדאָלף האָט זיך געדרעהט פאַר׳ן הויז און, אַז דער פאָטער זיינער זאָל אַ פאָר מינוט פאַר׳ן טויט האָבען געזאָגט, אַז אַדאָלף האָט איהם דער-הרג׳עט.

אויפ׳ן סמך פון דעם עדות זאָגען, איז אַדאָלף אַרעסטירט געוואָרען און נאָך אַ פּאָר טאָג איז ער באַלד בעפרייט געוואָרען, צוליב דעם, וואָס ער האָט מיט אַ גאַנצע רייה עדות בעוויזען, אַז אין יענעם קריטישען אָוונט, איז ער כסדר געזעסען ביי זיין אַרבייט און זיך נישט גערוהרט פון אָרט.

דאַגעגען אָבער האָבען זיך געפונען עדות, וועלכע האָבען בעשטעטיגט, אַז ערמונד איז כסדר גע-ווען אומרוהיג און ער האָט אַפילו איינמאָל סימר-לירט אַן אָנפאַל, וואָ סויין ברודער אַדאָלף זאָל מכלומרשט האָבען געמאַכט אויף איהם.

צוליב דעם, איז די אויספאָרשונג איבער אַ נייעם געפיהרט געוואָרען און דאָס מאָל האָט זי געגעבען די געוואונשענע רעזולטאַטען:

ערמונד האָט זיך מודה געווען, אַז ער האָט דער׳הרג׳עט זיין פאָטער, דערפאַר, וואָס ער האָט איהם שלעכט טראַקטירט. ווייטער האָט זיך ערמונד מודה געווען, אַז ער האָט דעם פאָטער דער׳הרג׳עט מיט אַן אייזערנעם ברעך-אייזען, וועלכעם איז טאַקי געפונען געוואָרען אויפ׳ן אָרט, וואו ער האָט אָנגע-וויזען. ערמונד האָט אויך דערצעהלט, אַז דעם פאָטער האָט ער דער׳הרג׳עט, ווייל עס האָט איהם דערצו געדרונגען זייער שכן אָטאָן פישער פון וועלכען ער האָט פאַר דעם מאָרד בעקומען 100 זלאָטעס.

אויפ׳ן סמך פון זיין עדות-זאָגען איז אויך פישער אַרעסטירט געוואָרען.

אויף דער געריכטס-פערהאַנדלונג האָט זיך ערמונד מודה געווען, אַז ער האָט דער׳הרג׳עט זיין פאָטער, פישער דאַגעגען האָט זיך נישט מודה געווען.

נאָך אַ לענגערער בעראַטונג האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַן אורטייל, לויט וועלכען ערמונד לעימאַן איז פאַר פאָטער-מאָרד פערמשפּט געוואָ-רען אויף 12 יאָהר שווערע טורמע און צו פערלירען אַלע רעכט. פישער דאַגעגען, איז, צוליב מאַנגעל אין בעווייזען בעפרייט געוואָרען.

פרייטאג, דעם 31. אויגוסט 1928
פייערליכע ערעפנונג
פונ׳ם טעאטער-סעזאן 1928/29.
איינצעלהייטן אין די ווייטערדיגע אנאנסן.

קאמף געגען טראכאמע.

(מ) נעכטען איז אונטער'ן פארזיץ פון ד"ר סאקאלאווסקי פארגעקומען א זיצונג פונ'ם ראט פון דער סעקציע צו בעקעמפען טראכאמע. אויף דער זיצונג זענען אנוועזענד געווען די ה"ה אינספעקטאר פון דער סאניטאר־אפטיילונג פון געזונדהייטס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט ד"ר סטאשינסקי, דער פארשטעהער פון שול־קוראטאריום ה' פייפער, דער פארשטעהער פון דער בילדונגס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט דר. נוטענטאג, דער פארשטעהער פון דער געז. שוץ־אפטיילונג ה' גראלינסקי און די דאקטוירים הורוויטש, יאסטשעמבסקי און שוויג.

נאכדעם, ווי עס זענען ארומגערעדט געווארען די פראגען, וועלכע זענען פערבונדען מיט לאבאראטארישע־טראכאמעטאלאגישע טעטיגקייט, איז די פערזאמלונג צוגעטרעטען צו בעהאנדלען די פראגע וועגען די אויגען־היילונג אין טראכאמע־שפיטאלען און נאך א לענגערע דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען, אז די אויפזיכט איבער דער היילונג וועט ארבערנעהמען די סעקציע צו קעמפען מיט טראכאמע.

ווייטער איז בעשלאסען געווארען צו דעלעגירען דעם ד"ר שוויג, אז ער זאל בעזוכען די אנשטאלטען, אין וועלכע עס ווערען געהיילט טראכאם־קראנקע קינדער אויף שטאדטישע קאסטען.

נאכדעם, ווי עס איז ארומגערעדט געווארען די פראגע וועגען זומער־קאלאניעס, פאר טראכאם־קראנקע קינדער און א רייהע אנדערע פראגען, איז די זיצונג געשלאסען געווארען.

4 זעלבסטמארדען.

(2) נעכטען אין אווענד האט זיך פערסם'ט די 46־יעהריגע טערעזא טיל פון מיעדזשא 5. פאנאטאוויע האט איהר אין א שווערען צושטאנד אבגעפיהרט אין שפיטאל, וואו זי איז אויפ'ן וועג געשטארבען.

•

יוזעף וואלדארטשיק האט זיך א ביסעל אנגעשכור'ט און אין טויער אויף קילינסקעגא 135, האט ער זיך פערסם'ט. דאס פלעשעלע אבער איז נישט געוועזען קיין „וואדקא", דאס איז געוועזען עסיג־עסענץ. פאנאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

•

אויף קאנסטאנטינער 37 האט אן אומבעקאנטער מאנספערשוין פון א יאהר 32 אנ'ערך געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד. דער פאגאטאוויע־דאקטאר האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

•

אויף פיענקא 34 האט זיך דער 34־יעהריגער זיגמונט פרימאנטליך צוקריגט מיט דער פלוניח'טע דערוועהענדיג, אז זי וויל זיך באין אופן נישט אפטשעפען פון איהם, האט ער געכאפט א פלעשעל עסיג־עסענץ און עס אויסגעטרונקען.

בעת עס איז אנגעקומען דער פאגאטאוויע־דאקטאר און איהם געוואלט אויסשווענקען דעם מאגען, האט ער ארויסגעכאפט פון דער הויזעטאש א צווייט פלעשעל און עס אויסגעטרונקען. דער דאקטאר האט איהם אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

היינט — פערזאמלונג פון זאקען־פאבריקאנטען.

היינט קומט פאר אין לאקאל פון צענטראלען האנדווערקער־פערבאנד, פאלודניאווע 4 אן אלגעמיינע פערזאמלונג פון זאקען פאבריקאנטען, האנד און קראפט.

די פערזאמלונג שטעהט אין צוזאמענהאנג מיט דער פעראָרדנונג וועגען רעגיסטראציע. פיל זאקען־פאבריקאנטען מיינען, אז אזוי ווי זיי געהערען נישט צום צעך, איז אויף זיי די רעגיסטראציע נישט חל. ס'איז אבער נישט ריכטיג, אלע מוזען זיי זיך רעגיסטרירען. דער לעצטער טערמין פון דער רעגיסטראציע איז דער 31 אויגוסט. פאר נישט רעגיסטרירען דראהט א שטראף פון מזומן און ארעסט.

—:0:—

צוליב א מיסברויך פון קאסיר,
געהט א פערוואלטונג אין דימיסיע.

(2) אין צוזאמענהאנג מיט דער גנבה פונ'ם געוו. קאסירער פון סעזאן ארבייטער־פעראיין יאקובאווסקי, וועלכער האט צוגענומען 6000 זלאטיס פעראיינס־געלדער און איז אנטלאפען, איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג פון פרעזידיום פון קרייז־קאמיטעט פון די ארבייטער פון די אינסטיטוציעס פאר'ן עפענטליכען געברויך, אויף וועלכער עס איז געטאדעלט געווארען די פערוואלטונג פון סעזאן־ארבייטער־פעראיין דערפאר, וואס זי האט פון יאקובאווסקי'ן קיינמאל נישט קיין רעכנונג אפגענומען און זי האט ביי איהם געלאזט א גרעסערע סומע געלד און עס איז בעשלאסען געווארען די פערוואלטונג אפצושטעלען אין זייער מעטיגקייט און אויף זייער ארט איז בעשטימט געווארען א צייטווייליגע קאמיסיע, אין וועלכער עס זענען אריין סיים־דעפוטאט קאוואלסקי, ה. מאיאק און יארדאן.

א רויב־אנפאל אין גאס.
ארעסטירט דעם אנפאלער.

(2) נעכטען איז אין ערשטען פאליציי־קאמיסאריאט אויף בושעושינער אריינגעקומען די 38־יעהריגע מארטא נאוואק פון גורנא 14 און דערצעהלט פאלגענדע מעשה:

בעת זי איז אהיימגעגאנגען פון וויזיט, פון איהרע קרובים אויף לוטאמירסקא, איז איהר אויף דרעוונאווסקא גאס בעפאלען דער 21־יעהריגער זיגמונד כמורסקי, וועלכער האט איהר געדראהט מיט א רעוואלווער און ביי איהר צוגענומען 600 זל. אין מזומן.

פאליציי איז באלד געגאנגען אין כמורסקי'ס וואוינונג אויף בושעושינער 156, וואו זי האט ביי איהם אונטער'ן קישען געפינען א רעוואלווער. וואו אבער ער האט דאס געלד אהינגעטון, האט ער נישט געוואלט אויסזאגען.

כמורסקי איז ארעסטירט געווארען און איינגעזעצט געווארען אין טורמע אויף קאפערניקא.

די לאגע אויפ'ן תבואה־מארק.

די פערגאנגענע וואך האט אין פוילען אויפ'ן תבואה־ און מעהל־מארק געהערשט א פולשטענדיגער כאאס. יעדער ראיאן האט געצייכענט אנדערע פרייזען און דעריבער האט מען זיך טאקי איבעראל אבגעהאלטען פון טראנזאקציעס.

די פויזנער בערזע, אויף וועלכער ס'אריענטירט זיך דער לאדזער מארק האט די פאריגע וואך געצייכענט 49 זל. פאר א צענטנער אלט־ווייץ לאקא לאדונגס־סטאציע היינטיגע וואך האט מען פאר נייע ווייץ נאטירט 42 זל. א צענטנער. אמת דארט איז געווען אלטע און דא – נייע אבער אזא גרויסע דיפערענץ פון 7 זלאטעס אויף א צענטנער איז נאך נישט געשעהען. אגב האט די ווארשאווער בערזע נאטירט א דיפערענץ פון ביידע ארטען אויף 3 זלאטעס 55/56 און 52/53.

די נידריגע פרייזען וואס ס'האט נאטירט די פויזנער בערזע זענען געווען געשטיצט אויף א טראנזאקציע, וואס איז אבגעשלאסען געווארען צווישען דער פויזנער אינטענדאנטור מיט'ן לאנדווירטשאפטס־באנק (300 וואגאן) אבער פריוואט האט קיינער פון אזעלכע פרייזען נישט גענאסען, אבער דאס האט אריינגעבראכט א כאאס און סוחרים האבען זיך אבגעהאלטען פון קניות.

קארן־אנבאט איז געווען א גענוגענדער, אבער צוליב דעם, וואס כמעט אלע מיהלען זענען אריבער אויף ווייצען־מעהל, איז די נאכפראגע געווען א קנאפע.

האבער איז געווען גענוג, נאר געקויפט האט מען עס ווענינ און די טענדענץ איז געווען א שוואכע.

א טויטער אין וואלד.

(–) נעכטען ארום 6 א זייגער אין דערפריה האבען זיך די פויערים פון דארף טראמבטשין, נעבען סלופצע געלאזט אין וואלד אריין, כדי צו קלויבען שוואמען. אין וואלד האבען זיי אבער אנשטאט שוואמען געפינען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין, וועלכער האט געהאט אייניגע וואונדען פון קוילען און וועלכער איז געווען פערדעקט מיט וואלד־מאך.

די פויערים האבען וועגען דעם מודיע געווען דער פאליציי, וועלכע האט פעסטגעשטעלט, אז דער ערמארדעטער איז א געוויסער זיגמונד לוקאווסקי פון שכנות'דיגען דארף אויגוסטינאוו.

זיך געהאנגען אין א סטאדאלע.

(–) אין דארף דאמבראווקא, נעבען קאליש האט זיך אין א סטאדאלע אויפגעהאנגען דער 70־יעהריגער באלעסלאוו קאמינסקי. ער האט זיך אויפגעהאנגען צוליב די סכסוכים, וואס ער האט אייביג געהאט מיט זיינע קינדער, וועלכע האבען איהם נאך געוואלט ביים לעבען ירש'ענען.

א פראקטיצירטער
בוכהאלטער
ווערט פון זאפארט געזוכט ביי דער פירמע
פיעטראקאווסקי און בריטשטיין
אלעקסאנדריסקא 12. 224

דארף־שרפות.

(–) אין דארף זיגמונטאוויצע, איז נעכטען בייננאכט אויסגעבראכען א שרפה ביים ארטיגען לאנדווירט ווילהעלם שולץ, וועלכען עס איז פערברענט געווארען דאס הויז, די סטאדאלעס מיט תבואה און א שטאל מיט בהמות.

א צווייטע שרפה איז אויסגעבראכען אין דערזעלבער נאכט אין דארף רוגזי ביים לאנדווירט סטאניסלאוו גראקא. וועלכען עס איז, כמעט, די גאנצע ווירטשאפט אוועק מיט'ן פייער.

אין די געריכטען.

(2) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט מען אריינקומענדיג אין די היגע געריכטען מוזען אויסטון די אויבער־מלבושים. אין צוזאמענהאנג דערמיט, וועט ביי די געריכטען איינגעפיהרט ווערען ענטשפרעכענדע גארדעראבעס.

קינא „וואדעוויל".

(–) אינ'ם זאל פון געוועזענעם קינא־טעאטער „נאוואשטשי", וועלכער איז רעמאנטירט און אינגאנצען איבערגעענדערט געווארען, אזוי, אז עס איז איהם כמעט נישט צו דערקענען, ווערט אונטער דער ריהרעוודיגער לייטונג פון ענערגישען דירעקטאר סטאביעצקי, פון 1־טען סעפטעמבער אן געעפענט א נייער קינא־טעאטער א.נ. „וואדעוויל" אין וועלכען ס'וועלען ווערען אויסגעשטעלט די בעסטע בילדער פון דער פילם פראדוקציע.

דאס ערשטע ערעפנונגס־בילד וועט זיין דאס בעריהמטע קינא־בילד „קארמען" (דאס שפיל פון די ליידענשאפטען) מיט דער ענטציקענדער דאלארעס דע ריא אין דער טיטעל־ראל.

„ארט" עפענט דעם סעזאן.

עס וועט געוויס זיין דערפרייענד די ידיעה פאר'ן ברייטען יודישען טעאטער־עולם און פאר די פיל פריינד פון דער יודישער קולטור, אז דעם 31־טען ד. ח., דאס הייסט, אז איבעראכטאג פרייטאג קומט פאר די פייערליכע דערעפנונג פון דעם „ארט".

דעם איצטיגען, צווייטען סעזאן עפענט דער „ארט" אין זיין פולען צוזאמענשטעל, מיט פרישע כוחות, און דער ערשטער (8־טער, לויט דער רייהע) פראגראם, וועט ווייזען, ווי ווייט די יונגע ענערגיע פון אונזער בעליבטער קולטור־אינסטיטוציע האט זיך געשטארקט.

דער רעמאנט פון זאל ווערט שוין פערענדיגט, עס ארבייטען שוין אלע אפטיילונגען און ווארשטאטען, עס קומען שוין פאר די לעצטע רעפעטיציעס; די קונסט־מאלער, דעקאראטארען, מוזיקער, עלעקטרא־טעכניקער ארבייטען מיט'ן גרעסטען ברען, און אלץ מאכט זיך גרייט ארויסצוקומען אין דער יודישער עפענטליכקייט מיט דעם רעכטען פוס.

לויט, ווי מ'אינפארמירט אונז פון דער דירעקציע, וועט דער ערשטער פראגראם (דער נאמען זיינער ווערט נאך געהאלטען בסוד) זיין אנ'אמת'ע רעוואלוציע, אנ'ענטפלעקונג אין דער יודישער קונסט: אלץ וועט אין ערשטען פראגראם זיין פעראייניגט – ווארט־קלאנג, מוזיק, טאנץ, בילד!

דאס פראגראם זאל זיין א מוסטער פון פאלקס־טימליכקייט, יודישען קלאסיציזם (עס גייט אנ'אינסצעניזירונג פון שלום־עליכם'ס „כתריל'עווקער האטעלען") פון ביבלישער אנטיקוויטעט (א קאפיטעל תהלים אין דער גלענצענדער איבערזעצונג פון פסח קאפלאן) יודישער פאעזיע (זאכען פון משה ליב האלפערין און משה בראדערזאהן) פון דעם נייעם יודישען הומאר (דעם טונקעלענס „צרות פון יודישקייט") א. א. וו. א. א. וו.

מיר ווינשען דעם „ארט" דעם גרעסטען ערפאלג.

אין די אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען.

(2) ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307); ס. האמבורג (גלובנא 50); ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 4); י. שיטקעוויטש (קאפערניקא 25); א. כארעמזא (פאמארסקא 10); א. פאטאש (פלאץ קאטשעלני 10).

מעלדונג.

אכטונג דאמען־מאגאזין־ארבייטער!

היינט, מיטוואך דעם 22 8 פינקטליך 8 אווענד קומט פאר אין פעראיינס־לאקאל א פערזאמלונג מיט א זעהר וויכטיגען טאג־ארדנונג. אלע דאמען־מאגאזין־ארבייטער מיטגלידער און נישט־מיטגלידער דארפען אונבעדינגט קומען צו דער פערזאמלונג.

די פאך־קאמיטע פון דאמען־מאגאזין

טעלעגראמען.

וועגען א יודיש־אראבישער פערשטענדיגונג.

ירושלים. (יט"א). די אראבישע פרעסע אין א"י אטאקירט שארף דעם פארזיצער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, מוסא־קאזים פאשא, אין צוזאמענהאנג מיט זיין אינטערוויאו מיט דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור אין וועלכער ער האט ערקלערט דאס די ארץ־ישראל־אראבער וועלען נישט טון קיין שום זאך, וואס זאל שטערען דער ענגלישער רעגירונג אויסצופיהרען די פערפליכטונגען, וואס פליסען פון איהרע אינטערנאציאנאלע אבמאכען, דערונטער – אויך פון ארץ־ישראל־מאנדאט. די אראבישע פרעסע בעטראכט די דאזיגע ערקלערונג פון דער באלפור דעקלאראציע און פון ארץ־ישראל־מאנדאט, און פאדערט דעריבער, אז מוזא קאזים פאשא זאל אברופען עפענטליך די דאזיגע שטעלען פון זיין אינטערוויאו.

דאגעגען „פאלאסטיין" און נאך אייניגע אראבישע צייטונגען האלטען פאר ריכטיג דעם שריט פון מוסא־קאזים־פאשא צו שאפען די בעדינגונגען פאר א פרידליכער צוזאמענארבייט צווישען אראבער און יודען. די ענגלישע פערוואלטונג וועט דאך נישט פערבלייבען אייביג אין לאנד, און די יודיש־אראבישע בעציהונגען דארפען רעגולירט ווערען.

די העבראאישע פרעסע אין ארץ־ישראל זעהט אין דער ערקלערונג פון מוסא־קאזים־פאשא א בעשטעטיגונג פון איהר שטאנדפונקט, אז אין דער בעדינגונג פון דער איצטיגער בעפעלקערונגס־פראפארציע אין ארץ־ישראל וואלט דאס שאפען פון א פארלאמענט אין ארץ־ישראל געווען אין א געפאהר פאר דער ענטוויקלונג פון יודישען נאציאנאלען היים.

וועניזעלאס גרויסער נצחון ביי די וואהלען.
אויף 250 מאנדאטען האט זיין פארטיי בעקומען 200.

לאנדאן, 21 (אטע) אין א געשפרעך מיט אויסלענדישע קארעספאנדענטען האט וועניזעלאס אויסגעדריקט זיין גרויס צופרידענהייט צוליב'ן אויסגאנג פון די וואהלען, וואס האבען זיין פארטיי געבראכט איבער 200 מאנדאטען אויף דער אלגעמיינער צאהל 250.

וועניזעלאס האט ווייטער ערקלערט, אז דאס גריכישע פאלק האט בעת די וואהלען ארויסגעוויזען זיין צוטרוי צו איהם אלס צו דעם פיהרער אין די פערפעסטיגונג פון דער רעפובליקאנישער מלוכה־ארדנונג.

וועניזעלאס האט בדעה אין די נאהנטסטע חדשים צוזאמענצורופען דעם סענאט, דערנאך וועלען ביידע קאנען אויסוועהלען א נייעם רעפובליק־פרעזידענט.

א בלוטיגע ציגיינער-טראגעדיע אין לובלין.

צוויי ציגיינער לאַגערען: אויף די רורוס און אויף טשעכובקע.—די אונגליקליכע קאַטאַזשינאַ ווערט פעראַטען דורך איהר מאַן און איהר שוועסטער און געשטאָכען דורך איהר געליבטען.

פון לובלין שרייבט מען:

שבת פריה איז צו דער אַפטייק פון דער קראַנקען־קאַסע אויף שאָפּענאַ צוגעפאָהרען אַ וועגעלע, אָנגעטריבען דורך אַ יונגען ציגיינער. אויפ׳ן וועגעלע איז געלעגען אַ יונגע פרוי איינגעזאַנצען פערגאָסען מיט בלוט און מיט פיל וואונדען אויפ׳ן קאָפּ, פּנים און מיט אַ צושניטענעם האַלז. די פערוואונדעטע פרוי איז געווען געקליירעט ווי אַ ציגיינערין. נעבען איהר איז געזעסען אויך אַ עלטערע ציגיינערין.

דער ציגיינער צוזאַמען מיט דער אַלטער ציגיינערקע האָבען די פערוואונדעטע אַראָפּגעטראָגען פון וועגעלע, איהר אַוועקגעלעגט ביים שוועל פון דער אַפּטייק און געוואָלט שנעל אָפּפאָהרען. די דינערשאַפט פון דער אַפּטייק האָבען זיי אָבער פערהאַלטען.

אין דעם מאָמענט איז ביים ציגיינער פון אונטער דער מאַרינאַרקע אַרויסגעפאַלען אַ לאַנגער פערבלוטיגטער מעסער. די אַלטע ציגיינערין האָט שנעל אויפגעהויבען דאָס מעסער און עס בעהאַלטען אין אַ שמאַטע. אַ אַפּטייק־אַנגעשטעלטער האָט דאָס בעמערקט און צוגענומען.

באַלד האָט מען טעלעפאָניש דערפון מודיע געווען דער פּאָליציי, וועלכע איז געקומען אין אַפּטייק אַריין און פערהאַלטען די ציגיינער.

די פערוואונדעטע ציגיינערין האָט מען דערווייל אין אַמבולאַטאָריום געראַטעוועט און נאָכ׳ן ערטיילען איהר די ערשטע הילף, האָט מען איהר אויף דער קאַרעטקע פון דער פּאָגאָטאָוויע, אין אַ בעוואוסטלאָזען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. די ציגיינערין האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס קאַטאַזשינאַ ביאַלאַ. אין שפּיטאָל האָט מען איהר ווייטער געראַטעוועט און ווי דאָקטוירים פערזיכערען, האָט זי נאָר ערנסטע וואונדען, קיין לעבענס־געפאַהר דראָהט איהר נישט.

דער פערהאַלטענער ציגיינער, סטעפאַן גלאָוואַצקי און די אַלטע ציגיינערין האָבען ערקלערט, אַז די קאַטאַזשינאַ ביאַלאַ, איז צושטאָכען געוואָרען דורך איהר מאַן.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג האָט אָבער פעסטגעשטעלט, אַז דער ציגיינער גלאָוואַצקי זאָגט ליגענר. קאַטאַזשינאַ ביאַלא איז צושטאָכען געוואָרען דורך גלאָוואַצקי׳ן און זיין מוטער — די אַלטע ציגיינערין.

קאַטאַזשינאַ איז אַ זעהר שעהנע, בס״ה 30 יאָהר אַלט, זי האָט זעהר יונג חתונה געהאַט. איהר ראָמאַנטישער און טעמפּעראַמענטפולער מאַן האָט איהר אָנגעהויבען, נאָך דער חתונה, פערראַטען מיט איהר איינענע, יונגערע און נאָך שענערע שוועסטער.

נישט קענענדיג דאָס פערטראָגען און נישט וועלענדיג זיין קיין ערות פון איהר מאַנס אויפפיהרונג און פון איהר שוועסטערס חוצפה, איז קאַטאַזשינאַ אַנטלאָפען אין אַ אַנדער ציגיינער לאַגער, וועלכער געפינט זיך אונטער דער אָנפיהרונג פון די גלאָוואַצקי׳ס און איז געוואָרען סטעפאַן גלאָוואַצקי׳ס געליבטע.

דריי יאָהר האָט זי זיך געפינען אינ׳ם ראָזינגען לאַגער. דערווייל האָט איהר מאַן איבערגעריסען דעם ראָמאַן מיט איהר שוועסטער און ראַן איז קאַטאַזשינאַ צוריקגעפאָהרען צו איהר אונטריייען מאַן.

האָט דער גורל געוואָלט, אַז ביידע ציגיינער לאַגערען זאָלען גיך צונויפטרעפען אין לובלין.

גלאָוואַצקי האָט זיך דערוואוסט, אַז זיין קאַטאַזשינאַ געפינט זיך אין לובלין און זייענדיג נוואַלדיג אייפערזיכטיג אויף איהר האָט ער בעשלאָסען אויסצונוצען די געלעגענהייט און נקמה זיין זיך אין איהר. זיין כעס איז געווען נאָך גרעסער, ווייל קאַטאַזשינאַ האָט זיך במשך פון די דריי יאָהר ערוואָרבען פיל זאַכען און געלד און ביים צוריקגעהן צו איהר מאַן האָט זי אַלעם מיטגענומען.

שבת פאַרטאָג איז גלאָוואַצקי צוזאַמען מיט זיין מוטער צוגעפאָהרען צום לאַגער וואו קאַטאַזשינאַ האָט זיך געפינען, גלאָוואַצקי האָט געוואוסט, אַז קאַטאַזשינאַ געפינט זיך איינע אַליין אין איהר וואוינונג, ווייל איהר מאַן איז אַוועקגעפאָהרען אויף צוויי טעג אין אַ דאָרף אַריין און נאָך אַ קורצע מחלוקה צווישען גלאָוואַצקי׳ן מיט קאַטאַזשינאַ האָט ער אַרויסגעכאַפּט אַ מעסער און דערמיט גענומען אַרבייטען אויף קאַטאַזשינאַ׳ס קערפּער מאַכענדיג איהר אונצעהליגע וואונדען.

די פּאָליציי האָט די אַלטע ציגיינערין אָבגעלאָזט און גלאָוואַצקי׳ן איבערגעגעבען אין רשות פון אויספאָרשונגס־ריכטער.

יורידישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט“ ענטוואָרטען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

7972. אַ געטרייער לעזער צ. מ. ר.

7973. אַ קאַלישער בעקער.

7974. יצחק שצעוויניצער.

7975. ב. ש—סקי.

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פערשטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטבּרעננענדיג די צייטונג.

—:o:—

7976. אַ לעזער פון אָפּאָטשנע.

דאָס רעכט צו געניסען פון דער אַמנעסטיע האָבען נישט בלויז אַלע ענטלאָפענע מיליטער־פליכטיגע פערזאָנען, וועלכע האָבען זיך ביז׳ן 14 אויגוסט אַליין צוגעשטעלט, נאָר אויך די יעניגע, וועלכע מען האָט ביז דאַמאָלס פערהאַלטען אַלס איינס וואו, צי ביים איבערגעהן די גרעניץ אָדער אויפ׳ן שטח פון דער מלוכה. דער אומשטאַנד, וואָס די מאַכט האָט זיי נישט אַרעסטירט ביז צום פּראָצעס, נאָר האָט זיי נאָכ׳ן צוזאַמענשטעלען אַ פּראָטאָקאָל פריי געלאָזט ענדערט נישט די לאַגע.

———

7977. קלעטשעווסקי.

אויף 5 חדשים׳דיגע אויסבילדונג ווערען גערופען נאָר אָביעקטנס אָבער נישט נאָדליטשבאָווע. די לעצטע קאַטעגאָריע ווערט גערופען נישט אויף קיין איבונגען נאָר אין רעגולערען אַקטיווען דינסט — פערשטעהט זיך, כל זמן דער בעטרעפענדער איז נאָך נישט אַלט קיין 25 יאָהר.

קוים איז ער אָבער איבערגעטרעטען דעם 25 יאָהר, ווערט ער איבערגעטראָגען אין רעזערווע, אַלץ איינס צי ער האָט יאָ געדינט אָדער נישט געדינט און ווי לאַנג ער האָט געדינט.

———

7978. אַ גרופּע לעזער פון די שטעטישע האַלעס.

די זעלבע כללים, וועלכע אונטערליגען די לאָקאַלען אין פּריוואַטע בנינים, גילטען אויך פאַר די לאָקאַטאָרען אין בנינים, וועלכע ענען אַ קאָמונאַל אָדער מלוכה׳ש אייגענטום. אַזאַ נאָוועלע פון דעקרעט וועגען לאָקאַטאָרען שוץ איז נישט פּע־עפענטליכט געוואָרען און האָט נישט געקאָנט פערעפענטליכט ווערען, ווייל זי וואָלט געווען אין אַ סתירה צו אונזער געזעצגעבונג.

———

7979. אַ הויזבעזיצער פון וואַבאָדניא.

ס׳איז אַ פראַגע, וואו דאָס הויז געפינט זיך. פאַר דער שטאָט לאָדז איז אַזאַ פעראָרדנונג בערופען אַרויסצוגעבען אויסשליסליך דער מיניסטער פאַר עפענטליכע אַרבייט.

—:o:—

7980. D. Z.

אַזוי ווי דער זעלבער האָט זיך נישט איבערגעגעבען אין רשות פון דער מיליטער־מאַכט ביז׳ן 14 אויגוסט, ממילא קאָן ער שוין פון דער אַמנעסטיע נישט געניסען. ס׳דראָהט איהם פון 1 ביז 2 יאָהר טורמע.

———

7981. אַנ׳אַבאָנענט.

נאָך די 2 יאָהר, אויב דער בעטרעפענדער בעקומט נישט די רעפלעקטירטע בירגערשאַפט, ווערט די געגעבענע הסכמה בטל און ער בלייבט אויטאָמאַטיש ווייטער פּוילישער בירגער.

———

7982. אַ געטרייער לעזער פון ג. וואָזשעוואָסקאַ 9

בכדי צו עפענען זיך אַ ביורא פּרנסה דאַרף מען קיין שום ספּעציעלען אָדער אַלגעמיינעם בילדונגס־צענז נישט בעזיצען.

ס׳איז גענוג אויסצוקויפען אַ פּאַטענט 3 קאַט. און וועגען דעם מעלדען דער סטאַראָסטווא.

—:o:—

7983. לעזער פון 25

אויף דער פּעראָורטיילטער שטראָף פאַר שמוגלען אויסלענדישען טאַבאַק איז די אַמנעסטיע גישט חל.

א צופעליג געפונענע בריוועל

דעקט אויף פאַר דער טאָכטער איהר מוטער׳ס סוד.

אַ בריוועל פון 16 יאָהר צוריק געפונען אין אַלטען בוך געקויפט אין אַ בוך־קראָם פיהרט צו דער אויפדעקונג פון אַ סענסאַציאָנעלער געשיכטע פון לעבען.

מיט עטליכע חדשים צוריק זענען אין איינעם פון די ביכער־געשעפטען אין ניו־יאָרק, אַרום דער פערצענטער גאַס, וואו עס ווערען פערקויפט, צום גרעסטען טייל, אַלטע, גענוצטע ביכער, געשטאַנען צוויי יונגע־לייט און האָבען געבלעטערט אַלטע ביכער. איינער פון די צוויי יונגעלייט איז געווען אַ סטודענט און דער צווייטער איז געווען זיינער אַ חבר.

צווישען די ביכער, וואָס די דאָזיגע יונגע־לייט האָבען דאָרט איבערגעהאַלטען אין זייערע הענד, זיי איבערגעבלעטערט און דורכגעבליקט, זענען געווען אויך עטליכע ביכער, וועלכע דער בוכהענדלער האָט געהאַט אָפּגעקויפט פון אַנ׳אַלטען דאָקטאָר׳ס אלמנה. דער דאָקטאָר איז געהאַט געשטאָרבען מיט אַ פּאָר יאָהר צוריק, און נאָך זיין טויט האָט די אלמנה פערקויפט איהר מאַנ׳ס גאַנצע ביבליאָטעק צו דעם אייגענטימער פון אָט דעם ביכער־געשעפט, וואו די צוויי יונגעלייט זענען איצט געשטאַנען און האָבען, ווי געזאָגט, געבלעטערט אַלטע ביכער. מיט אַמאָל איז פון איין בוך, וועלכען דער עלטערער פון די צוויי יונגעלייט האָט גענומען אין האַנד אַריין און אָנ׳עפען געטון, אַרויסגעפאַלען אַ בריף, וואָס איז געלעגען אין אַ געעפענטען קאָנווערט, אַדרעסירט צום דערמאָהנטען דאָקטאָר. צוזאַמען מיט דעם בריף איז אינ׳ם וועלכען קאָנווערט געלעגען אויך אַ קליין פאָטאָגראַפיש בילדעל. דאָס האָט דער יונגערמאַן בעמערקט ערשט נאָכדעם, ווי ער האָט דעם בריף געעפענט און איהם איבערגעלייענט. דער בריף האָט זיך געלייענט אַזוי:

„ליבער דאָקטאָר פ.

„איהר זעהט, איך האָב נישט פערגעסען אייער בקשה און איך שיק אייך דאָ אַ קליין פאָטאָגראַפיש בילדעל פון מיין טעכטערל. ליידער האָב איך נישט געקאָנט געפינען קיין פּאַסיג בילדעל פונ׳ם קינד אַליין, שיק איך אייך דאָ דאָס דאָזיגע בילדעל, אויף וועלכען איך בין פאָטאָגראַפירט צוזאַמען מיט מיין קינד. איך דאַנק נאָכאַמאָל פאַר אייער פריינדליכען אינטערעס. איך בין זיך מודה, אַז איך פיהל זיך זעהר געשמייכעלט פון אייער פערלאַנג צו זעהן אַ בילד פון מיין טעכטערל, וועלכע איז ביי מיר טייערער פון מיין גאַנצען לעבען. ווי איך האָב אייך שוין געזאָגט, ווען מיר האָבען זיך צופעליג בעגעגענט מיט עטליכע טעג צוריק, וואָקסט מיין דאַנקבאַרקייט צו אייך מיט יעדען טאָג. איך בעגרייף ערשט איצט, וויפיל איך וואָלט געהאַט אָנגעוואוירען אין לעבען, ווען איהר וואָלט דעמאָלט נישט אַזוי עקשנות׳דיג זיך אָפּגעזאָגט פון אויספאָלגען דעם באַרבאַרישען פערלאַנג פון אייער ענגאָאיסטישען פריינד... איך וויל אייך בעטען, אַז אויב איהר בעגעגענט זיך אַמאָל מיט איהם, זאָלט איהר איהם נישט דערמאָהנען אַ וואָרט וועגען מיר און דער עיקר, איהם נישט ווייזען דאָס דאָזיגע בילדעל. ער איז נישט ווערט עס צו זעהן, ווייל ער איז אַ מיאוס׳ער ענגאָאיסט און אַ באַרבאַר, כאָטש אַנדערע מעגען איהם האַלטען פאַר אַ פיינעם מענשען צוליב זיין גלאַטען צונג און פאָלירטע מאַנירען. פאַר׳ן קינד איז ער טויט, און אַזוי איז ער אויך פאַר מיר.

„מיט אַכטונג, אייערע

„לאָלאַ ר.“

דער בריף איז געווען דאַטירט: אָקטאָבער 3, 1912, וואָס דאָס הייסט, אַז ער איז געשריבען געוואָרען מיט זעכצעהן יאָהר צוריק.

ווען דער יונגערמאַן האָט איבערגעלייענט דעם בריף, האָט ער דאָרט נישט געפונען קיין שום זאַך, וואָס זאָל איהם בעזונדערס פעראינטערעסירען. מעהר נישט — דאָס פּנים פון דער יונגער מוטער אויפ׳ן פאָטאָגראַפישען בילדעל האָט איהם אַ ביסעל דערמאָהנט אָן דעם פּנים פון אַ בעקאַנטער יונגער מיידעל, איינע אַ מיני, וועלכע איז אויך געווען בעקאַנט מיט זיין יונגער׳ן חבר, דעם סטודענט. רופט ער צו דעם סטודענט, וועלכער איז געשטאַנען ביי אַ צווייטען טיש מיט ביכער אינ׳ם בוך־געשעפט און האָט דאָרט אַריינגעקוקט אין אַנ׳אַנדער בוך. ער ווייזט דעם חבר דאָס בילדעל און פרעגט איהם, צי איז די יונגע פרוי נישט ענהליך אַ ביסעל אוי דער יונגער מיני׳ן, וועלכע זיי ביידע קענען. דער סטודענט געפינט, אַז די יונגע פרוי אויפ׳ן בילד איז זעהר ענהליך צו מיני׳ן — און עס בלייבט, אַז מ׳זאָל דאָס בילדעל ווייזען מיני׳ן אַליין.

דער בריף, אינאיינעם מיט׳ן פאָטאָגראַפישען בילדעל, זענען איבערגעגעבען געוואָרען מיני׳ן — און דאָ הויבט זיך אָן די רעכטע מעלאָדראַמע. וואָרום, וואָס די צוויי יונגעלייט האָבען פערפעהלט צו זעהן אינ׳ם דערמאָהנטען בריף, האָט די יונגע מיני באַלד, פון ערשטען בליק, דערזעהן און דערפיהלט...

אַז מיני האָט דעם בריף בעקומען, איז זי, ווי אַ געטרייע טאָכטער, געקומען, מיט׳ן בריף און מיט׳ן בילד, גלייך צו איהר מוטער (צו לאָלאַ׳ן) און געבעטען, אַז די מאַמע זאָל איהר אויפקלערען די גאַנצע געשיכטע, איהר דערצעהלען דעם גאַנצען אמת — ווער זי, מיני, איז? צי איז זי טאַקע אַ יתומה, ווי זי האָט ביז איצט געמיינט, אָדער צי לעבט נאָך איהר פאָטער? און, אויב ער לעבט, ווער איז ער און וואו איז ער? מיני האָט געטענה׳ט, אַז זי איז שוין נישט קיין קליין קינד, און אַז זי איז בערעכטיגט צו וויסען דעם גאַנצען אמת וועגען איהר אָפּשטאַם.

און די מוטער האָט איהר דעם אמת דערצעהלט, דעם גאַנצען אמת; און אָט איז די געשיכטע:

מיט קנאַפּע צוואַנציג יאָהר צוריק, ווען לאָלאַ איז געווען אַ יונג מיידעל, נישט עלטער, ווי איהר טאָכטער, מיני, איז היינט, איז זי אָנגעקומען אויף אַ שטעלע פון אַ געוויסער האַנדעלס־פירמע אויף וועסט 19־טער סטריט. דאָס איז געווען לאָלאַ׳ס ערשטע שטעלע. לאָלאַ האָט בעקומען די מעהרסטע און שענסטע קאָמפּלימענטען פון די יונגעלייט דאָרטען. זי האָט אויך געקראָגען איינלאַדונגען פון דעם און פון יענעם, צו געהן מיט זיי אין אַ רעסטאָראַן, אין אַ טעאַטער, צו אַ קאָנצערט.

מעהר פון אַלע איז צו לאָלאַ צוגעשטאַנען דער זוהן פון איינעם פון די שותּפים פון דער פירמע. ער איז געווען אַ יונגערמאַן פון איבער צוואַנציג יאָהר, אַ שענער און תּמיד זעהר שעהן געקליידט. דערצו האָט ער געהאַט איידעלע מאַנירען און אַ גלאַט־צינגעל, וואָס האָט, מיט די שענע, געטאָקטע רייד און קונציגע קאָמפּלימענטען, געקאָנט פערדרעהען דעם קאָפּ פון אַ פלי מעהר דערפאַהרען מיידעל, ווי לאָלאַ איז דעמאָלט געווען. האָט די יונגע לאָלאַ אין איהם זיך פערליבט מיט׳ן גאַנצען ברען פון אַ יונג מיידעל׳ס ערשטער ליבע.

דער סוף איז געווען, אַז אין אַ קורצער צייט אַרום האָט לאָלאַ „דערפיהלט די פרוכט פון ליבע אונטער איהר האַרצען“...

אַז דער יונגער רייכער בנ׳אָק האָט זיך דערפון דערוואוסט, איז ער מיט אַמאָל אויסגעניכטערט געוואָרען פון זיין ליבע צו לאָלאַ׳ן, וואָס דאָס ווייזט, ווי „אמת׳דיג“ זיין ליבע צו איהר איז געווען פון אָנהויב אָן. פון חתונה האָבען מיט איהר און ווערען איהר געזעצליכער מאַן און דער געזעצליכער פאָטער פון זיין קינפטיג קינד, האָט ער נישט געוואָלט הערען אפילו; זיין פאַמיליע וואָלט דאָך איהם — כ׳וויים וואָס געטון פאַר אַזאַ זאַך! איהם דאַרף מען דאָך אַזוינע פיינע שדוכים, מיט רייכע כלות, אַ סך נדן און „הויכע“ געזעלשאַפטליכע פערבינדונגען! ווי אַזוי־זשע קען ער זיך „אַראָפּלאָזען“ און חתונה־האָבען מיט אַנ׳אָרים מיידעל?

און כדי צו פערמיידען אַנ׳עפענטליכען סקאַנדאַל, איז ער געגאַנגען מיט לאָלאַ׳ן צו זיין פריינד, דר. פ., וועלכער איז געווען דער דאָקטאָר פון זיין פאַמיליע און זייער אַ הויז־פריינד. ער האָט זיך דעם דאָקטאָר פערטרויט מיט זיין „אונגליקליכען צופאַל“, און איהם געבעטען צו „בעפרייען“ לאָלאַ׳ן פון איהר קינפטיגער מוטערשאַפט...

האָט אָבער דער דאָקטאָר פ. זיך אָפּגעזאָגט פון מאַכען די דאָזיגע אָפּעראַציע. נאָך מעהר — ער האָט געצוואונגען זיין יונגען פריינד, נישט צו געהן אויך צו קיין שום אַנדער דאָקטאָר, און האָט איהם געהייסען זיך אַרויסשלאָגען פון קאָפּ דעם געדאַנק פון לאָזען לאָלאַ׳ן דורכמאַכען אַזאַ „אָפּעראַציע“.

עס פערשטעהט זיך, אַז די געשיכטע האָט שוין געמוזט אָנקומען צו דעם תּכשיט׳דיגען יונגענמאַנ׳ס פאָטער — און יענער האָט שוין געפונען אַנ׳אויסוועג: מ׳האָט זיך אויסגעגלייכט מיט לאָלאַ׳ס פאַמיליע אויף אַ געוויסער סומע געלד פון עטליכע טויזענד דאָלאַר. לאָלאַ איז אַוועקגעפאָהרען צו איהרען אַ פערהייראַטען ברודער אין בעיאָן, ניו דזשורסי, און איז דאָרט פערבליבען ביז איבער׳ן קימפּעט און אויך אויף אַ לענגערער צייט דערנאָך, ביז דאָס קינד איז שוין אַלט געוואָרען העכער אַ יאָהר. אָט דעמאָלט האָט עס לאָלאַ געהאַט צופעליג זיך בעגעגענט מיט דעם אַלטען דאָקטאָר פ., און דערפון איז אַרויסגעקומען לאָלאַ׳ס בריף צום דאָקטאָר.

לאָלאַ אַליין האָט שוין מעהר קיינמאָל נישט חתונה געהאַט. וואָרום אָפּנאַרען עמיצען האָט זי נישט געוואָלט, און דערצעהלען אַ מאַן דעם אמת — וואָלט דער מאַן אָדער איינגאַנצען נישט געוואָלט חתונה האָבען מיט „אַזעלכער“, אָדער אויב אפילו ער וואָלט שוין יאָ איינגעווילינט חתונה צו האָבען מיט איהר, וואָלט ער — האָט לאָלאַ מורא געהאַט — תּמיד געקוקט אויף איהר פון אויבען אַראָפּ, ווי אויף אַ זינדיגער... פאַר דער וועלט, אָבער, און, דער עיקר, פאַר איהר קינד, פאַר איהר טעכטערעל, האָט לאָלאַ זיך אָנגעגעבען פאַר אַ יונגער אלמנה, ביי וועמען דער מאַן איז געשטאָרבען באַלד נאָך דער חתונה.

אָט דאָס איז געווען דער סוד, וואָס לאָלאַ האָט ענטפּלעקט פאַר איהר טאָכטער מיני. דער סוף איז — אַז איידער לאָלאַ האָט ענטפּלעקט פאַר איהר טאָכטער דעם נאָמען פון איהר פאָטער, האָט זי גענומען ביי מיני׳ן אַ שבועה, אַז מיני וועט זיך קיינמאָל צום פאָטער נישט לאָזען דערקענען, אַז זי וועט אויך נישט טון קיין שום זאַך, וואָס זאָל שעדיגען דעם פאָטער׳ס רעפּוטאַציע. וואָרום דער פאָטער איז היינט דער קאָפּ פון אַ פאַמיליע און אַ טאַטע פון אונשולדיגע קינדערע, וועלכע טאָרען נישט ליידען פאַר זייער פאָטער׳ס אַמאָליגע זינד.

אַזוי האַנדעלט אַ יורישע טאָכטער גענען איר־גענעם, וועמען זי האָט אַמאָל געליבט מיט דעם גאַנצען פייער פון איהר יונג־מיידעלשער נשמה.

נ. ב. לינדער.

פאריזער יודישע חתונות.

„פאריזער" היינט דערצעהלט:

אין איינעם פון די פאריזער האָטעלען „וואנ־סען" וואוינט א משפחה וואָס איז געקומען אהער מיט 4 יאָהר צוריק פון וואָלין—אויסצוווארטען די אמעריקאנער קוואָטא, אויף וועלכער זיי האָבען געהאט אויסזיכטען.

דאָס געזינטעל בעשטעהט פון מאן, פרוי און 3 קינדער, ער—א שלאנקער, סימפאטישער בעל־הבית'ל א דאמען־שניידער איצט 41 יאָהר אלט; זי—א שיין ווייבעל פון נידעריגען וואוקס — 39 יאָהר אלט. זי האלט זיך אָבער זעלטען יונג אזוי, אז עס איז שווער אונטערצושיידען צווישען איהר און זייער 21 יאָהריגער עלטסטער טאָכטער. א חוץ דער טאָכטער האָט זי נאָך א יונגעל פון 15 יאָהר און א יונגעלע פון 8 יאָהר.

ביז עס האָט געדארפט אָנקומען די רייהה אויף דער קוואָטא האָט זיך דעם שניידערס א רייכער ברודער (אין אמעריקא) מקדים געווען און איהם אריבערגעבראַכט קיין אמעריקא צוזאמען מיט דעם עלטסטען יונגעלע מיט א דריי יאָהר צוריק.

די פרוי מיט'ן מיידעל און קלענערען יונגעל איז פערבליבען אין פאריז.

אלס גיטע מאָדיסטען האָט זי זיך ערוואָרבען א היבשע קליענטור. בעקומענדיג גלייכצייטיג גאנץ אָפט פון מאן און שוואָגער צו שיינע פאָר דאָלא־רען, און ארבייטענדיג צוזאמען מיט דער טאָכ־טער האָבען זיי געמאכט א לעבען אָלרייט...

אין א שכנות'דיגען האָטעל האָט געוואוינט א שעהן בחור'ל מיט געקרויזטע שווארצע האָר, א וועבער, וואָס האָט געלערנט דאָס פאך אין ביאלי־סטאָק און ארבייט דאָ אין א פאבריק פון שטאָף.

אָט דער „ליטוואק־כל־בוניק" (ווי זיי האָבען איהם דאָרט גערופען) איז געפעלען געוואָרען דעם שיינעם מיידעל, און זיי האָבען אין א קורצע צייט ארום חתונה געהאט איינאָרדנענדיג זיך אין א צי־מער אין דעמועלבען האָטעל.

באלד האָט דאָס יונגע ווייבעל בעמערקט, אז צווישען איהר מאן און איהר מוטער זענען פאר־האן עפעס מאָדנע בעציהונגען, איהר איז אָבער נישט איינגעפאלען צו ווארפען א ווילכען עס איז שמוציגען חשד אויף איהר אייגענער מאמען און בפרט אויף איהר מאן, וועמען זי ליבט שטארק.

דער בלאָטער האָט אבער געפלאצט. די מו־טער ווערט פלוצלונג קראנק אזוי, אז מען האָט זי תיכף געמוזט נעמען אין שפיטאל אָפערירען. די טאָכטער האָט שוין די קלאָג אפילו פערשטאנען, זי האָט אָבער בשום אופן נישט חושד געווען אין דעם איהר מאן, מיינענדיג, אז דאָ האָט זיך עמי־צער א אנדערער אריינגעמישט...

טרעפט זיך גראָד, אז דער רייכער אמעריקא־נער שוואָגער, וואָס איז געגאנגען מאכען א לוסט־רייזע קיין אייראָפּע האָט זיינע פאריזער קרובים געוואָלט מאכען א סיור פריז מיטנעמענדיג, אומגע־ריכט זיין ברודער מיט זיין 15־יעהריגען פלימעניק, געקומען זענען זיי אָבער גראָד דאמאָלס, ווען דאָס ווייבעל איז געלעגען אין שפיטאָל, באלד האָט מען איהר מאן אָנגעזאָגט די שיינע בשורה, אז זיין פרוי איז דאָ אָפערירט געוואָרען נאָך א מפיל...

זי איז שוין איצט געזונט און איז נאָך פי־לייכט שענער און רייצענדער ווי זי איז געווען, זי זאָגט אָבער פאר דעם בית־דין איהר „אשמנו":

— געשעהן איז עס דאמאָלט—הויבט זי אָן צו דערצעהלען—ווען מיין טאָכטער איז אוועק אין שפיטאָל געלעגען צו ווערען. איין מאָל זונטאג איז דאָס געווען, האָב איך מיין יונגעלע איבערגעלאָזט א שלאָפעדיגען און—אוועק צו איהם, צו מיין איי־דעם אין צימער ווי א מאמע געהט צו איהר קינד געוואויר צו ווערען, וואָס עס הערט זיך ביי איהם. אָבער ער האָט מיר א כישוף אָפּגעטון! מיין קאָפּ האָט זיך מיר פערדרייט און איך בין געוואָרען ווי פערשכורט... איצט משפט מיך, הייליגע יודען, גיט מיר די הארבסטע שטראָף, נאָר איין זאך בעט איך אייך: דערשטיקט אין מיר די ליבע צו מיין מאן און מיין מוטערליכע ליבע. איך בין נישט ווערט צו שטיין אין זייערע ד' אמות — און אפשר איז ער אויך נישט שולדיג. ער האָט דאָך מיין טאָכ־טער אזוי ליב!...

ביי די ווערטער צעוויינט זי זיך אזוי היס־טעריש, אז אפילו ביי די מאנסבילען האָבען זיך בעוויזען טרעהרען אין די אויגען. בעזונדערס ביי איהר מאן...

א זיידען מענשעלע איז דאָס, א טייערע יודי־שע נשמה. ווי רחמנותדיג ער האָט אויף איהר גע־קוקט, בעת זי האָט גערעדט. ווי א קליין קינד האָט ער די גאנצע צייט געכליפּעט. ער איז איהר אלץ מוחל און וויל פאלען אין איהרע אָרעמס...

דער מורה־הוראה טוט אָבער א געשריי: וואָרט!... דו ביזט א כהן... מיר וועלען פונאנדער־שיקען שאלות־תשובות קיין ווילנע, קאָוונע, לידע, סלאָבים, ירושלים און צו אנדערע גרויסע רבנים, טאָ זיי־זשע א יוד — און וואָרט!...

גיט נישט

די קינדער קיין זאפאלקעס, און טרויט זיי נישט אָן צו האָבען צו טון מיט

פייער!!!

וואנדערוועלדע וועגען פאלעסטינע.

(ענדע פון 3־טע זייט)

צען אלע א העכערע בילדונג און טוען פראָסטע ארבייט. מיט דער גרעסטער געדולד גיבען זיי זיך אָפּ אויסצופאָרשען די בעסטע מיטלען ווי אזוי אויסצוראָטען די אלע קליינע בעשעפענישען, די אלע פאראַזיטען וואָס זענען א נעפאַהר פאַר ערד־ארבייט, און וואָס ווערען אזוי אָפּט דערמאָנט נאָך אין תנ"ך. זיי פאָרשען גרינדליך אויס וואָס עס איז בעסער צו פלאַנצען אויף יעדער בעזונדערען שטיקעל ערד. זיי פאָרשען אויס עקאָנאָמיש און טעכניש די לאַגע: די ווייַנגערטנער זענען גוטע, נאָר דער אָפּזאַץ פון ווייַן איז א בעשרענקטער; מאַנדלען ברענגען נאָר נישט אַריין; אָראַנזש־פלאַנטאַציעס און באַנאַנעס זענען אָנגעוויזען אויף דעם ספּעציעלען באָדען וואָס אַרום יפו; תבואות — אויף דער פעטער שוואַרצער ערד פון „עמק"; גרינסען, מילכיגס און עופות זענען גוט פאַר די פאַרמס אַרום ירושלים, תל־אביב אָדער אַרום אַנדערע גרעסערע שטעט.

אין די שולען פון ערד־אַרבייט, אין מקוה־ישראל, אין נהלל, אין די קעמפּס פון די חלוצים און חלוצות, ביי די גרופּעס וואָס אַרבייטען אויף די פּלאַנטאַציעס פון פתח תקוה, אָדער זכרון יעקב, געפינט זיך אַ יוגענט, פאַר וועלכער עס איז אַ הייליגער אידעאַל, אַ רעליגיעזער גלויבען דאָס אומקעהרען זיך צו ערד־אַרבייט. זיי בעגעגענען די גרעסטע שוועריגקייטען, איידער זיי פּאַסען זיך צו צו די נייע בעדינגונגען, איידער זיי קריגען דעם נויטיגען וויסען און ערפאַהרונג. דאָס זענען נאָך אַלץ נייע, פרישע, אָבער עס וועט לאַנג נישט נעמען און זיי וועלען ווערען נוצליכע מיטגלידער פון אַ וועלכער עס איז קבוצה אָדער קאָלאָניע.

איך ווייס, אַז נישט ביי אַלעמען רופט אַזאַ אָנשטרענגונג אַרויס צוטרוי און סימפּאַטיע.

אין דער אמת'ן האָט מען טאַקע וועניג גע־שריבען וועגען די דאָזיגע פּאַסטוכער, וואָס לייענען „אַננאַ קאַרענינאַ"; וועגען די דאָזיגע סטודענטען אין ברילען, וואָס טוען זיך אָן אין „קעקי" אויף צו גראָבען טרענטשעס, כדי אָפּציהען דאָס וואַ־סער פון די זומפּען; וועגען די חלוצות מיט די קורצע האָר און קורצע קליידלעך, וואָס גיבען אָפּ צייט אויף לערנען פון טעקסט־ביכער, ווי מען זייהט פּאַטייטאָס און אויף בויען באַראַקעס פאַר נייע אָנגעקומענע.

„עס וועט גיך אויסברענגען" — זאָגען פּראַק־טישע לייט, — מיט מיסטיציזם, מיט רעליגיעזע טרוימען קען מען קיין קאָלאָניזאַציע נישט ענטוויק־לען. אָט די סטודענטען וואָס קומען כלומרשט ווי ערד־אַרבייטער, קומען אין ארץ־ישראל מיט אַ סך איינגערעדטע האָפנונגען. אָבער אינגיכען וועט מען זעהן ווי זיי טראָגען זיך אָפּ, אָדער האָפען אַזעקצופאָהרען אין גאַנצען אַנטוישטע."

מסתמא זענען פאַרהאַן אַזוינע. אָבער זיכער איז זייער צאָהל אַ סך קלענער ווי איינינע וואָלטען געוואָלט מען זאָל גלויבען. און צווישען די, וואָס בלייבען זענען דאָ אָהן ספק מענשען, וואָס וואָל־טען געוואָלט אַוועקפאָהרען, נאָר זיי האָבען נישט די מעגליכקייט. אָבער דאָס איינענע איז דאָך מיט אַלע אומעריעמונגען, וואָס פאָדערען אַנ׳אויסער־געוועהנליכע אָנשטרענגונג. און די וואָס זאָגען, אַז דער ציוניזם וועט נישט אָנהאַלטען, קען מען לייכט ענטפערען: ער וועט אָנהאַלטען, ער האַלט שוין אָן איבער אַ פערטעל יאָהרהונדערטס; ער געהט טאַקע אַרויף און אַראָפּ, אָבער שטענדיג אין אַ שטייגענדער ליניע.

ווען מען זאָל אַפילו נישט רעדען וועגען די קאָלאָניעס פון דער פיק"א, וואָס די מעהרסטע זענען שוין אַלט פערציג יאָהר, נאָר פון די קאָ־לאָניעס פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, זע־נען זייערע ערשטע קאָלאָניעס שוין א'יך אַלט אַ צוואַנציג יאָהר. און נאָך מעהר, אין סך הכל האָט זייער צאָהל פון ראַן אָן נישט אויפגעהערט זיך צו פערגרעסערען און זייער בעפעלקערונג האָט נישט אויפגעהערט צו וואַקסען.

וואָס איז שייך די פרישע חלוצים פון נאָר ליציען אָדער פון אוקראַינע, וואָס זענען נאָר וואָס אַריבערגעקומען, קען זיך אפשר רוכטען, אַז זייער בעגייסטערונג וועט נישט קענען אויס־האַלטען די ערשטע שווערע נסיונות. אָבער עס זענען דאָך דאָ קאָלאָניסטען. עס זענען דאָך דאָ וועטעראַנען פון דער ציוניסטישער ערד־אַרבייט: אָט די אַלע מענשען פון דגניה, פון עין חרוד, פון נהלל, וואָס זענען אַמאָל אַליין געווען שטאָ־טישע אינטעליגענטען, וואָס האָבען אַליין קוים געקענט אונטערשיידען אַ ברוקווע פון אַ בוראַק, אַרבייטען שוין פאַר יאָהרען שווער אין יאָך, זע־נען צופרידען בלויז דעם לעבען צו דערהאַלטען, אַבי נאָר צו זעהן ווי די ערד פון זייערע אבות לעבט ביסלעכווייז צוריק אויף, אַז עס בעקומט צוריק איהר אַמאָליגען גלאַנץ.

מען וועט מיר ענטפערען, אַז געוויס פערדינען זיי, מען זאָל זיי בעוואונדערען. אָבער נישט גע־קוקט אויף זייער גאַנצען מוט, זייער גייסט פון זעלבסטאויפאָפּפערונג, זייער פיינע איינגיקייט אין דער אַרבייט, מוזען זיי געהן צו גרונט, און זיי וואָלטען נאָך גיכער געגאַנגען צו גרונט, ווען מען זאָל זיי נישט העלפען, און זיי זאָלען זיין געצוואונ־גען זיך צו פערלאָזען אויף די אייגענע כחות, ווען זיי זאָלען נישט קריגען הילף פון קרן היסוד צו דעקען די פערלוסטען פון די מאָגערע יאָהרען, און ווען זיי זאָלען נישט קריגען אַ טייל אויסגאַבען פאַר די נייע קאָלאָניעס.

דאָס איז ריכטיג. דאָס קען מען באַלד איינ־זעהן, ווען מען לייענט וואָלקאַני'ס: „די קאָמר־ניסטישע קבוצות אין דער יודישער קאָלאָניזאַציע פון פאַלעסטינע".

און דאָס וואָס וואָלקאַנטי זאָגט וועגען די קבוצות, זאָגט אויך גראַנאָווסקי וועגען די מר־שב'ס אין זיין ביכעל. „לאַנד פּראָבלעמען אין פאַ־לעסטינאַ".

(סוף מאָרגען).

Dr. med. A. Uryson

קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35־85

איז צוריקגעקומען.

נעמט אָן פון 3 ביז 5 א זייגער נאָכמיטאָג.

פערקויפט צום טייוועל.

16) (ראָמאַן).

נאָך דעם, ווי דער דאָקטאָר איז אוועק, האָט קליין געשמועסט מיט עמיצען דורכ'ן טעלעפאָן, און זיך דערנאָך צוריקגעקעהרט אין עס־צימער.

ער האָט דאָרט אָנגעטראָפען אויף דער פריה־ערדיגער סצענע, מיט דעם חילוק נאָר, וואָס מינע איז געזעסען, און טאַליע איז געשטאַנען לע'ם איהר.

פערמאַכענדיג הינטער זיך די טיר, איז ער צוגעגאַנגען צום קאַמין.

— איהר ווילט נישט זיין מיט מיר אויפריכ־טיג, פריילין ווייס, — האָט ער זיך אָפּגערופען — און איהר בעגעהט דערמיט אַנ'עוולה איהר דאַרפט מיר אלץ צו זאָגען. ס'קאָן זיין אז אייך וועט אוודאי אָנגענעהם זיין צו וויסען, איך גלויב נישט דערין, האַררי פאָרמאַן זאָל האָבען בעגאַנ־גען דאָס פערברעכען?

מינע האָט דערשראָקען אויף איהם א קוק געטון.

— איהר קאָנט זיין נאָמען?

— ווי איהר זעהט! יאָ, אייער מוהמע איז דערשטאָכען געוואָרען מ'ט א קינזשאל, וואָס אזעל־כע האָבען געטראָגען בלויז אמעריקאַנער זעלנער. אויפ'ן העפטעל פונ'ם קינזשאל זענען אויסגעקריצט די אותיות „ה. פ."

דאָס מיידעל איז געשטאַנען, ווי פערגליווערט און נישט געקאָנט א וואָרט אַרויסרעדען.

— האָט קיין מורא נישט. איך ווייס, אז ער וואָלט געוויזט־זיין א שוטה אָדער א משוגעת, וואָלט איהר איהם נישט ליב געהאַט. און בלויז א שוטה אָדער א שוואַכזיניגער קאָן בעגעהן א פערברעכען מיט א כלי זיין, לויט וועלכען מ'קאָן איהם פאַ־קען אין עטליכע מינוט.

— יאָ, יאָ! איהר זענט גערעכט! — האָט מינע אויסגערופען — ער האָט עס נישט געקאָנט טון! ער איז נישט פעהיג אויף אזא שרעקליכען טאַט! איהר זעהט דאָך, איהר פערשטעהט דאָך אליין, אז ער וואָלט ניט געקאָנט בעגעהן אזא פערברעכען!

זי האָט זיך אויפגעשטעלט און תחנונים'דיג אויסגעשטרעקט צו איהם די הענד.

— זעלבסטפערשטענדליך פערשטעה איך עס!

— האָט ער מיטפיהלענד געענטפערט—איצט אָבער זעצט זיך צו, און דערצעהלט מיר דעם ריינעם אמת. איהר מיינט, אז דער מענש, וועלכען איהר האָט געזעהן אין דער נאַכט איז געווען פאָרמאַן?

— יאָ! אָבער ער האָט דאָך עס נישט גע־קאָנט זיין!

— איך ווייס, אז דאָס איז נישט געווען ער.

— האָט געדולדיג איבערגע'חזר'ט דער אגענט — אָבער פאַרוואָס האָט זיך אייך אויסגעוויזען אז דאָס איז געווען ער?

— ער איז געווען עהנליך אויף פאָרמאַנ'ען. דאָס פנים זיינס האָב איך נישט געזעהן, נאָר מיר האָט זיך אויסגעדוכט, אז ער טראָגט פאָרמאַנס הוט און פאַלטען. דער פּראָפיל זיינער און די פי־גור איז געווען עהנליך אויף האַררי'ס. איך האָב איהם א רוף געטון, נאָר ער האָט נישט גע־ענטפערט.

— וואָס זשע האָט איהר דאַן געטון?

— איך בין איהם נאָכגעלאָפען אין דער מ'ה־מעס שלאָפצימער. אויפ'ן וועג האָב איך זיך אי־בערשראָקען, און זיך צוריקגעקעהרט אויפוועקען טאַליען.

— און דאָס איז אינגאַנצען?

— יאָ, דאָס איז אינגאַנצען.

קליין האָט זיך אוועקגעזעצט ביים טיש.

— און איהר, פריילין סימאָן, אז איך זאָל אייך אזוי, למשל, א פרעג טון, וואָס דאָ איז פאָרגעקומען, וועט איהר דאָך מיר אוודאי איבער־חזר'ן דאָס אלץ, וואָס פריילין ווייס האָט געזאָגט?

— יאָ, מיין הער! פונקט דאָס זעלבע.

— בייטאָג וועל איך אָנשרייבען אלץ, וואָס איהר האָט מיר דערצעהלט, און איהר וועט עס אזוי גוט זיין אונטערשרייבען.

ער האָט ווידער געווענדט זיין בליק אויף מינען, וועלכע האָט זיך אראָפּגעלאָזט אויף א שטול.

— פערצעהלט מיר עפּיס וועגען אייער מוה־מען, לויט די ידיעות, וואָס איך האָב בעוויזען צו בעקומען איז זי געווען זעהר רייך. ווייסט איהר נישט אמאָל, צי האָט זי געהאַט עפּיס שונאים?

מינע האָט א שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ אויף ניין.

— ניין! איבעריגענס ווייס איך וועגען מיין מוהמען אליין גאַנץ קנאַפּ, פרעגט זיך בעסער ביי דער פרוי טשיזשעווסקא, די קעכין אונזערע. זי האָט געדינט ביי דער מוהמען זיבעצען יאָהר.

— אַה, יאָ! גאַנץ ריכטיג. מ'וועט זיך דאַר־פען בעקענען מיט דער פרוי טשיזשעווסקא. אפשר ווייסט איהר אָבער, ווער ס'האָט פערוואַלטעט מיט'ן פערמעגען פון אייער מוהמען? מסתמא, א נאָטאַר?

— יאָ, א געוויסער נאָטאַר, פרעדעריק זאַ־רעמבאָ, אויף לעשנאָ גאַס וואוינט ער.

קליין האָט גענוי פערשריבען דעם אדרעס.

ער האָט נאָך געשטעלט איינינע פראַגען טאַ־ליען, נאָר בעקומענדיג פון איהר דיועלבע תשובות, וואָס פון מינע'ן, איז ער אויפגעשטאַנען פון טיש.

— באַלד וועט דאָ קימען מיינער א מענש. ער וועט עפענען די טיר, ווען מ'וועט אהער קלינ־גען, און ענטפערען אויף טעלעפאָנישע אָנפראַגען פון דער וואוינונג טאָר קיינער נישט אַרויס ביז צעהן א זייגער. דעם שלאָפצימער פון דער פרוי ווייס האָב איך פערשלאָסען.

קליין האָט זיך א ווילע פערטראַכט און צו־געגעבען:

— איך וועל דאָ צוריקקומען אינדערפריה אונטערצוזוכען די וואוינונג, און דערווייל געה איך איצט אוועק אין אויספאָרשונגס־אַמט, כדי צוזאַמען־צושטעלען א פּראָטאָקאָל.

ער האָט מיט מיטלייד אָנגעקוקט די איבער־געשראָקענע צורודערטע פנים'ער פון די מיידלעך, און זיי געפּרובט צו בערוהיגען:

— בערוהיגט זיך!—האָט ער געזאָגט—געדענקט, אז דער טויט איז גרויזאַם, אָבער דאָס לעבען איז וויכטיגער, און איהר, ליבע פריילין ווייס, מאַ־טערט זיך נישט מיט'ן געדאַנק, אז דער טייוועל האָט געקויפט אייער נשמה, אויב דער טייוועל עקזיסטירט בכלל, טאָ גלויבט מיר—נושט אויף אזא אופן פיהרט ער אדורך זיינע געשעפטען מיט מענ־שען!

ער האָט זיך געלאָזען פערנויגט, איז אַרויס פון עס־צימער, און ביז דער פּאָליציאַנט איז געקו־מען האָט ער גענומען אויפ'ן פערהער די טשי־זשעווסקא.

דערנאָך, אז ער האָט געהאַט אונטערזוכט דעם שלאָס פון דער איינגאַנגס־טיר, איז ער אוועק אין אויספאָרשונגס־אַמט, טראַכטענדיג פערזאָרגט, וועגען די אויסטערלישע, אומפערשטענדליכע אומ־שטענדען, ביי וועלכע דאָס פערברעכען איז פאָר־געקומען.

זיינע מחשבות האָבען זיך אלע־ווייל צו־ריקגעקעהרט צו טאַליע סימאָן:

— זעה נאָר, זעהר א סימפּאַטיש בעשעפעניש!! און ער האָט געשמייכעלט צו זיך...

(פארזעצונג קומט).

בעקאַנטמאַכונג.

אזוי ווי ס'האט זיך אין לאָדז געגרינדעט אַ יוּ־דישער טעאַטער־פעראיין אונטער דעם נאָמען „ליטפּ" איז בעשלאָסען, געוואָרען אָהן בעגרענצונג אָנצונעמען: אַלע אַקטיאָרען, אַמאַטאָרען, דראַמאַטישע קרייזען און סימפּאַטיקער פון די לאָדזער וואָיעוואודזטוואָ. אינפאָרמאַציעס ווערט ערטיילט יעדען אָוועגד פון 8 10 אין פאָלקס־הויז זאַוואַדזקאַ 5.

בעמערקונג: פאָרשטעלונגען, אונטערנע־מונגען פאַר דער פראָווינץ און אויפ'ן אָרט, ווערט יע־דען טאָג אין דערזעלבער צייט אין סעקרעטאַריאַט ערלעדיגט. די פערוואַלטונג.

ענטשולדיגונג.

איך ענטשולדיג מיך פאַר מיינע אַרבייטער ה"ה

י. טורטשינסקי און מ. בירנבוים

מיט אַכטונג 240

ק. ביעלאַווסקי.

אַכטונג, מאַגאַזינערס און בעשטעלטע שניידערס!

אין דער נייער ספּעציעלער דעקאַטיזיר־פאַבריק פון ה. רובינשטיין, לאָדז. אַגראַדאָוואַ 9 דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 2, ווערט אָנגענומען צו דעקאַטי־זירען פערשידענע סחורות צו ביליגע פרייזען. פּינקט־ליכע און רעיעלע בעהאַנדלונג. קומט און איבערצייגט אייך. פאַכמענער קענען זיך זאָפאָרט מעלדען אין פאַבריק.

LEKAR**Z** DENTYSTA צאהן־אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 08־31.

צוריקגעקעהרט.

היילט גאַנץ פערנאַכלעסיגטע צייהן־ און מונד־קראַנקה. צאַהן־ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט־בעשטראַה־לונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע צייהן. נעהמט אָן פון 9–7 אָוועגד.

בעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך בעקאַנט, אַז מען האָט מיך געכאַפּט מיט שפּירט און האָב בעלייגט 1000 זל. קויציע.

ישראל מיליך

פּולנאָצנאַ 21.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 33־16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראַבינאָוויטש	קינדער־קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאָפּערני	פרויען און געבורטס־הילף	11½-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהייט.	9-4 זונ. 1—2
ד"ר חיינבערג	אינ. חערי, לונגען־קר.	11-1 5½—7
ד"ר שטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענסקי	צאַהן־ערצט	3—7
ב. ראָזען	צאַהן־ערצט	9—2

צאַהן־מונדהיילונג, בעלייכטונגען, קרוינען, מאָסטען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז בעפינדט געעפנעט

א רענטגען־אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונ־גען, קווארץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אָנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַטלער. אימפּונגען געגען שוואַרצע (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאַג. וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך־קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונט

Gimnazjum męskie

z prawami gimnazjów państwowych

L. SZAKINA w ŁODZI.

18 PIOTRKOWSKA 18

די עקזאַמענס וועלען זיך אָנהויבען דאָנערשטאַג, דעם 30. אוי־גוסט. איינשרייבונגען פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימ־נאַזיום פון 10 ביז 12 און פון 6 ביז 8 אָוועגד.

ביטעס פון נייע שילער נעמט אָן די קאַנצעלאַריע פון גימנאַ־זיום פון 10 ביז 12 פאַרמיטאַג און פון 6 ביז 8 אָוועגד.

אין משך פון ראש־חודש אלול

מערען אויסגעפיהרט וואונש־קאַרטען מיט פאָטאָגראַפיעס ווי אויך אַלערליי אויפנאַהמען פון מצבות, דענקמאַלען אויפ'ן בית־החיים צו ביליגע פרייזען דורך דעם בעוואוסטען קינסטלערישען

69 פאָטאָ־אַטעליער „PARISIEN" 69

בזשעזשינער

רעיעל, שנעל, ביליג. צופאָהר מיט טראַמוואַי 1.

וואָרנונג!

אזוי ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד־בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס געעהרטע פּובליקום, אַז די עכט־פּאַטענטירטע **בעטען** עכט־פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נאָר מיט דער שוץ־מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.

— צו בעקומען אין אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל־בעטען, אַמעריקאַנקעס,
ניקעל־קינדער־בעטען, קינדער־וועגעלעך,
טיש־בעטען, קינדער־בענקעלעך
מעטער־מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען

געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיסקע.

קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעמ.: בעטלעך מיט וועגטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל., פאַלאָוועצ־בעטלעך 14 זל. רעיעלע בעהאַנדלונג. :: פאַבריקס־פרייזען. :: זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הערט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 85־31. דעטייל!

ווענדונג צו די ה"ה מחותנים

פון די בעוואוסטע מוזיק־קינסטלער

געבר. טויבע

דערמיט האָבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי־שמחות געפל. מיטצוטיילען, אַז צוליב דעם, וואָס מיר ווערען נישט צו דער געהעריגער צייט פון די מחותנים געוואויר וועגען אייערע אַלע שמחות און חתונות און דורך דעם פּאַסירט גאַנץ אָפט, אַז די בעלי־שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואָס מיר קומען נישט צו דער פּינקטליכער צייט אָנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אַלע מחותנים געפל. אונז צו לאָזען וויסען געגוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי גע־העריג צופרידענשטעלען די בעלי־שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאַם צו מאַכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אַז מיר נעהמען בײַ קיין פאַל נישט אָן קיין שום פערוויי־לונגען, וואָס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האָפען מיר, אַז מיר פערדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי־שמחות.

מיט אַכטונג

מוזיק־קינסטלער געבר. טויבע.

בעמ.: מעסיגע פרייזען! פאַר אונבעמיטעלטע — אויסנאַהמס־פרייזען!

אָנמעלדונגען נעהמען אויף:

ק. טויבע, נאָוואָ־צעגעלניאַנאַ 22, י. טויבע, אַלעע 1. מאַי 18.

פרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פרייז 2 זל.

רעכטס־קאָנסולטענטען־ביוראָ

„PORADA"–„פּאָראַדאַ"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער דער לייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען און רוטינירטען געריכטס־סעקרעטאַר.

שרייבט אַלערליי ביטעס און אַפּעלאַציעס, קלאַוזולעס און זאַבעזי־פּיעטשעניעס. אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער־ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען.

די שטעפּעריי וועריקשטעל

פון ה' לאַסמאַן אַלט־שטאָט 8 איז איבערגע־טראָגען אויף נאַוואָמיע־סקאַ 30 אין הויף 2־טער שטאָק רעכטס.

אַ קוואַליפיצירטער

בוכהאַלטער־קאָרעספּאָנדענט,

וועלכער בעזיצט די פּויל־שע און דייטשע שפּראַכען ווערט געזוכט. אָפּערטען אונטער „50" אין אַדמינ.

שטריקער־אַרבייטער

ווי אויך האַנד־נייהערינס ווערען פון זאָפאָרט גע־ברויכט בײַ ה. גרינבערג קילינסקיעגאָ 31 34.

אַ קוואַליפיצירטער

שטריקער־אַרבייטער

ווי אויך אַ שפּולערין ווערט געזוכט בײַ

וויינבערג,

שוו. יאַקובאַ 2. 2. אין הויף פאַרטער. 287

אַ טיכטיגער יונגערמאַן

ווערט געזוכט בײַ דער פירמע

טשערנילאַווסקי

ווסכאָדניאַ 72 פראָנט 1 שט.

אַ

קראַפּט־שפּולער

אויף ביינאַכט אָדער בייטאָג זוכט אַרבייט. צו ערפאַהרען פּראָפּסט פאָלודניאָוואַ 22

לעטשניצע פון דאקטוירים ספּעציאַליסטען

און דענטיסטישער קאַבינעט.

בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 63־37

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערען קר.	3—4
ד"ר הערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאַן	אינערליכע קראַנקהייטען	11—1
ד"ר לוביטש	הויט און געשלעכט־קר.	12½— 1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גייסטיגע קר.	1- 2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	12½—½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	1—2
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס־הילף	3—4

פּסיכאָ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. וו.; פּאָקען־שטעכען, קינסטליכע בערג־זון, בעשטראַהלונג איינ־שפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פּלעגמע און בלוט

אימפונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָמאַטאָלאָג

צאַהן־אַרצט 10—1 3 6

קינסטליכע צייהן, קאַראָנען, מאָסטען א. אַ. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאַג.

די לייה־ביבליאָטעק

א. נ. פון א. אייזענשלאַם,

וועלכע געפינט זיך אויף פּאָלודניאָוואַ 11, לינקע אָפ. איז טעטיג: מאָנטאָג און מיטוואָך פון 6–10 אָוועגד און שבת פון 10–1 און פון 4–10 אָוועגד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאָג פון 6–10 אָוו.

אל תתהלל ביום מחר!!

כי לא תדע מה ילד יום.

לייג נישט אָפּ אויף מאָרגען

גאָר, אַז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאָווע זאַכען זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

פּעטריקאָווער 17 דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52

וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויך אַלע שטעט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאַ־זיציעס, אַדוואַלאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אורזשאָנד־ראָזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט־רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי־בעצירקען, אַקטען, אינטערציזיעס, אַקטע דאַראַ־וויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך אי־בערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות־אַקטען.

מיט אַכטונג

י. מאַנעלאַ רעכט־קאָנסולענט.

אַבאָנעמענט־פּרייז: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער דריט 7 שפּאַלטע ... אין טעקסט—40 ... 60— ... 4 ... פאַר'ן טעקסט—1 ... 15— ... 7 ... [illegible] 50 גראָש. פּעטיטצייל. אויסל. 100 גראָש. פּעטיטצייל. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנעמענטס־פּרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט צוטראָגען אין היים; אויף דער פּראָווינץ – 6 זל. אַ חודש; אין איינצעלנע מיט 30 גראָש. פּיטערער. פאַר'ן אינהאַלט פון פּרײַוואַטע אַנאָנסען אין דער צייטונג נישט פעראַנטוואָרטליך די אַדמיניסטראַציע. אין אַלע [illegible] און [illegible].

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałowi: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 29.